

ច្បាប់ក្រមដុយ

- ✦ ច្បាប់ល្បីកថី (ជាបទភាគតតិ-ឆ្នាំ១៩២២)
- ✦ ច្បាប់គេរកាលថី (ជាបទព្រហ្មកិច្ច-ឆ្នាំ១៩២២)
- ✦ សេចក្តីរំលឹកដាស់តឿន (ជាបទពាក្យល-ឆ្នាំ១៩៣១)
- ✦ ពាក្យការព្យប្រដៅជនប្រុសស្រី (ជាបទពាក្យល-មិនដឹងកាលបរិច្ឆេទ, អាចក្នុងឆ្នាំ១៩៣៥ ព្រោះថាស្នាដៃទី៥)
- ✦ បណ្តាំក្រមដុយ (ជាបទព្រហ្មកិច្ច- ក្នុងរវាងឆ្នាំ១៩៣៥)

ចំណេះដឹងគ្រប់វិទ្យា

ក្រមងុយ

ក្រមងុយ ជាអ្នកប្រាជ្ញអក្សរសាស្ត្រខ្មែរ ដែលខ្មែរគ្រប់រូបទទួលស្គាល់ថាជាអ្នកបង្កើតច្បាប់ប្រៀនប្រដៅ ដាស់តឿន ដល់កូនខ្មែរ និងបង្កើតវាហារស័ព្ទខ្មែរ។

១.ប្រវត្តិរូបសង្ខេប

គេមិនដឹងពីថ្ងៃខែកំណើត របស់អ្នកកិរម្យភាសាអ៊ូ ហៅងុយ ទេ ប៉ុន្តែឯកសារបានអះអាងថា លោកប្រសូត នៅឆ្នាំ ១៨៦៥ ត្រូវនឹងពុទ្ធសករាជ ២៤០៨ នៅភូមិព្រៃអណ្តូងស្វាយ ឃុំកំបូល ស្រុកភ្នំពេញ (បច្ចុប្បន្នស្រុកអង្គស្នួល) ខេត្តកណ្តាល ។ ហើយលោកមានឈ្មោះពីកំណើតគឺ អ៊ុក អ៊ូ ហៅងុយ ។ ឯកសារដែលអាចប្រមូលបានឥឡូវនេះ មិនបានបញ្ជាក់ទេថា លោកមានបងប្អូនប៉ុន្មាននាក់ គឺគ្រាន់តែនិយាយថាលោកជាកូនទី២ក្នុងគ្រួសារប៉ុណ្ណោះ ។ បិតារបស់លោកគឺចៅពញាធម្មធារ មេឃុំកំបូល នាមអ៊ុក ។ រីឯមាតា នាម អៀង ជាបុត្រីរបស់ចៅពញាម៉ុក មេឃុំស្ពានថ្ម ស្រុកខេត្តជាមួយគ្នា ។ មាតាបិតា លោកត្រូវជាបងប្អូនជីទួតមួយនឹងគ្នា ។ ជីវិតស្នេហារបស់កវីប្រជាប្រិយយើង ពុំទាន់មានឯកសារណាប្រាប់ទេ យើងគ្រាន់តែដឹងថា ក្រោយពីបានចាក់សិក្ខាបទមកជាគ្រូហស្ត លោកមានភរិយា ឈ្មោះ អ៊ិន និងមានកូនសុទ្ធតែប្រុសចំនួន៦រូប,រួមមានឈ្មោះ ដួង,ចេង ,ចា,ចិន,ចុង,ចៅ ។

តាមការបញ្ជាក់របស់លោក យី ធន់ ក្នុងចំណោមកូនលោកទាំង៦រូប មានកូនទី៥ ដែលមានទេព្យកោសល្យខាងសំនួនវាហារ ហើយក៏ល្បីល្បាញផងដែរក្នុងឈ្មោះថា"អាចារ្យចុង" ។ តាមព័ត៌មានខ្លះទៀតនិយាយថា លោកអ៊ុក អ៊ូ មានចៅម្នាក់ទៀតដែរ ដែលមានវាហារល្បីខាងច្រៀងអាយ៉ៃ ហើយមានរូបរាងស្គមស្គើងដែលគេធ្លាប់ឮឈ្មោះថានាយស្លឹក ។ នៅពេលច្រៀងអាយ៉ៃ នាយស្លឹកតែងឧទ្ទេសនាមខ្លួនគាត់ថា"ស្រុកខ្ញុំនៅខាងលិច ពោធិចិនតុង កូនអាចារ្យចុង ចៅអាចារ្យងុយ" ។ អាចារ្យ ចុង បានទទួលអនិកម្មក្នុងគុកនយោបាយនៅឆ្នាំ ១៩៥៥ ពេញបោះឆ្នោតគណៈបក្សប្រជាធិបតេយ្យប្រកួតប្រជែង និងបក្សសង្គមរាស្ត្រនិយម។

ក្នុងការរស់នៅជាកសិករ តាងុយមានប្រជាប្រិយភាពខ្លាំងខាងវាហារ និងល្បិចលើកកំណាព្យក្លាមៗ ច្រៀង ឡើង និងសំនៀងសារៀវយ៉ាងពិរោះ ព្រមទាំងចំណេះខាងធម៌អាយ៉ៃយ៉ាងខ្ពង់ខ្ពស់ ដែលធ្វើឲ្យកសិករឯទៀតរាប់អាន ស្រឡាញ់ទុកលោកជាអ្នកប្រាជ្ញក្នុងភូមិស្រុក ហើយអ្នកស្រុកហៅលោកថា កិរម្យ ងុយ។ បន្ទាប់មករដ្ឋអំណាច បានតាំងលោកជា (ក្រម) គឺជាការជន ដែលធ្វើទំនាក់ទំនងទាក់ទងរវាងរដ្ឋបាល និងប្រជាជនក្នុងឃុំ។

ពេលផ្សេងហើយ ក្រោយពីកិច្ចការច្រូតកាត់អ្នកប្រាជ្ញអក្សរសាស្ត្រខ្មែរក្រមងុយ តែងតែទេសនាប្រៀនប្រដៅ ច្រៀងកំណាព្យបន្តដោយសំនៀងសារៀវដ៏ក្រលួចពីភូមិមួយ ដោយយំស្រណោះអាណិតខ្មែរគ្នាឯង ពីភាព ខ្សត់ខ្សោយ ក្រីក្រល្ងង់ខ្លៅ ឈ្មោះគ្នាឯងបែកបាក់សាមី។ ល ។ ផ្ទុយនឹងទម្ងន់ពន្លឺជារនៃរដ្ឋអំណាចបារាំង ភាពរហ័សរហួនឆ្លាតការកេងបន្លំជនបរ ទេស មានចិន យួន ជាដើម។ សំនួរល្បីល្បាញពីកវីសិល្បករនេះ លេចឮដល់ទីក្រុង ហើយសម្តេចចក្រីបានហៅឲ្យទៅច្រៀងថ្វាយស្តេចស៊ីសុវត្ថិពេញព្រះទ័យបានឲ្យរង្វាន់ជា ប្រាក់កាស និងគោរម្យងារជា ព្រះកិរម្យភាសា។

អ្នកកិរម្យភាសាអ៊ូហៅងុយ (ក្រមងុយ) គឺជាគោរមងារមួយដែលហ្លួង ស៊ីសុវត្ថិ ប្រទានឲ្យកវីអ៊ុក អ៊ូ ហៅងុយ អ្នកដែលបានធ្វើឲ្យកូនខ្មែរបានរស់នៅក្នុងការប្រៀនប្រដៅបែបប្រជាប្រិយដោយការរួមបញ្ចូលរវាងពុទ្ធារាម ជាមួយ បរិស្ថានសង្គមកិច្ចកម្ពុជាសម័យកាលថ្មីមួយ : ប្រជាជនកម្ពុជាបាត់បង់សេរីភាព និងឥស្សរភាពជាម្ចាស់ប្រទេស ដោយពួកអាណានិគមបារាំងបានចាប់បង្ខំដាក់នឹមត្រួតត្រា។ ជាមួយនឹងគោរមងារនេះ អ្នកមុខអ្នកការទាំងឡាយតែងហៅលោកថា

អ្នកកិរម្យភាសាអ៊ូ ហៅដុយ ព្រោះដើម្បីកុំឲ្យច្រឡំនឹងនាយក្រុមរាំងម្នាក់នាសម័យនោះដែល មានឈ្មោះ អ៊ូ ដែរ ។ ក៏ប៉ុន្តែ ឈ្មោះខ្លី ដែលអ្នកស្រុកចូលចិត្តហៅហើយដែលបន្តស្ថិតស្ថេរមកទល់ពេលនេះ គឺឈ្មោះ ក្រមដុយ ។

អ្នកកិរម្យភាសាអ៊ូ បានទទួលអនិច្ចកម្ម នៅថ្ងៃសុក្រ ៦កើត ខែមិគសិរ ព.ស ២៤៧៩ គ.ស ១៩៣៦ ក្នុងជន្មាយុ៧១ ឆ្នាំ ដោយជំងឺទល់លាមក ។

២.ការសិក្សា និងស្នាដៃ

កុមារដុយបានចូលរៀនលេខនព្វន្ត អក្សរសាស្ត្រនៅវត្តអង្គបឹងចក ភូមិបែកស្តរ ឃុំបែកបាន ដែលជាស្រុកកំណើត របស់លោក ។ គាត់ជាក្មេងឧស្សាហ៍រៀនសូត្រ បានបួសជាសាមណេរ ចេះធម៌អាថ៌ ជ្រៅជ្រះ ហើយកាលពេញវ័យ២១ឆ្នាំ សាមណេរ ក៏បំពេញឧបសម្បទាជាភិក្ខុ ដែលបានសិក្សាធម៌អាថ៌ សូត្រស្បែក រៀនប្រែព្រះត្រ័យបិដកដំបូង ក្នុងសំណាក់ លោកគ្រូអាចារ្យទិត្យគង់វត្តបឹងចក ភូមិបែកស្តរ ឃុំបែកបាន ស្រុកភ្នំពេញ ខេត្តកណ្តាល។ បន្ទាប់ពីប្រែព្រះត្រ័យបិដក ភិក្ខុ ដុយ ស្វែងរៀនឧបសម្បទាមជ្ឈាន ក្នុងសំណាក់ព្រះអាចារ្យជាច្រើន កន្លែងទៀត។ បន្ទាប់ពីបួសពីសាមណេរ (បួសនេន) បានប៉ុន្មានឆ្នាំ លោកបានសឹក (លាបកសិក្ខាបទ) ទៅបំរើមាតា បិតា ហើយបាន ធ្វើជាស្មៀនរបស់ឪពុកលោកក្នុងការដើរហូតពន្ធស្រូវអាជ្ញា ហ្នឹង ។ នៅអាយុ ២១ឆ្នាំ លោកបានបួសម្តងទៀត ដោយ បំពេញឧបសម្បទាជាភិក្ខុ(បួសភីក)នៅក្នុងវត្តដដែលដោយមានព្រះ ឧបជ្ឈាយ៍នាមសាស់ , លោកគ្រូសូត្រស្តាំ នាមជ្រូក ជាកម្មវាចា, លោកគ្រូសូត្រឆ្វេង មានអ៊ុងជាអនុស្សាវរីន ។ សូមបញ្ជាក់ថា ក្នុងការបំពេញឧបសម្បទាជាភិក្ខុ ព្រះនាមគ្រូឧបជ្ឈាយ៍ ដែលបំបួសមានសារៈសំខាន់ណាស់សំរាប់ព្រះសង្ឃពុទ្ធសាសនាក្នុងការឧទ្ទិសរំលឹកមួយជីវិត ។ ភិក្ខុ អ៊ូ បានរៀនសូត្រធម៌អាថ៌ និងរៀនប្រែព្រះត្រៃបិដក (ពីបាលីមកភាសាខ្មែរ) ដំបូងក្នុងសំណាក់ លោកគ្រូអាចារ្យទិត្យ នៅវត្តខាងលើ ។

បន្ទាប់មកលោកបានស្វែងរករៀនវិបស្សនាមជ្ឈាន ក្នុងសំណាក់លោកអាចារ្យជាច្រើនកន្លែង ។ លោកបានគង់ក្នុង ផ្នួស៥ឆ្នាំ លុះចេះដឹងល្មមប្រើការបានហើយ លោកក៏លាបកសិក្ខាបទមកបកប្រែជីវភាពជាគ្រហស្ថវិញ ដោយបន្តជួយ ធ្វើការឪពុកក្នុងការជាក្រមផង ជាស្មៀនផង ។ ដល់ពេលស្រុកកន្ត្រៃប្រែ លោកលាឈប់លែងធ្វើការរោជការហើយមករស់នៅ ជាកសិករធម្មតា ។ គឺចាប់ពីពេលនោះហើយ ដែលលោកបានប្រើទេព្យកោសល្យគ្មានពីរបស់លោកច្រៀង ឬទេសនាពី ភូមិមួយទៅភូមិមួយ ក្នុងពិធីបុណ្យទាននារដូវរំហើយ ស្រឡះដៃពីការងារស្រែចំការ ។ ការច្រៀង ឬទេសនានោះមិន កំណត់ថ្ងៃទេ ប៉ុន្តែអ្នកស្រុកតែងប្រមូលប្រមូលស្រូវអង្កជូនលោកតាមសទ្ធា ។

ការរៀនសូត្ររបស់កវីយើងមិនចប់ទេ ពោលគឺ រៀងរាល់ពេញធ្វើដំណើរកាត់ភ្នំពេញ លោកតែងឈប់សុំចតនៅ វត្តឧណ្ណាលោម ដដែលពិគ្រោះរៀនសូត្រជាមួយភិក្ខុសង្ឃនៅទីនោះ អំពីបញ្ហាផ្សេងៗទាក់ទងនឹងពុទ្ធសាសនា ។ ដំណើរច ច្របំ ច្រៀងទេសនារបស់លោកអ៊ូ អ៊ូ បានល្បីដល់ស្តេច ហើយព្រះបាទស៊ីសុវត្ថិ ដែលគ្រងរាជជំនាន់នោះ ក៏ត្រាស់បង្គាប់ ឲ្យចូលគាល់ និងច្រៀងថ្វាយរហូតលោកបានទទួលគោរមងារ"កិរម្យភាសា"ជាប់រៀងមក ។

ដូចដែលបានរៀបរាប់ខាងលើ អ្នកកិរម្យភាសាអ៊ូ ហៅដុយ មិនបានសរសេរកំណាព្យដែលលោកសូត្រច្រៀងនោះដោយ ខ្លួនឯងទេ ហេតុនេះហើយទើបពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យអញ្ជើញលោកមកច្រៀងយឺតៗ ហើយកត់ត្រាទុក ។ ស្នាដៃរបស់ក្រម ដុយ ដែលគេរកឃើញរហូតមកដល់សព្វថ្ងៃនេះ រួមមាន៖

១- ច្បាប់ល្បើកប្តី (ជាបទកាកគតិ-ឆ្នាំ១៩២២)

២- ច្បាប់កេរកាលថ្មី (ជាបទព្រហ្មទណ្ឌ-ឆ្នាំ១៩២២)

៣- សេចក្តីរំលឹកដាស់តឿន (ជាបទពាក្យ៧-ឆ្នាំ១៩៣១)

៤- ពាក្យកាព្យប្រដៅជនប្រុសស្រី (ជាបទពាក្យ៧- មិនដឹងកាលបរិច្ឆេទ, អាចក្នុងឆ្នាំ១៩៣៥ ព្រោះថាស្នាដៃទី៥)

៥- បណ្តាំក្រមង្គុយ (ជាបទព្រហ្មទណ្ឌ- ក្នុងរវាងឆ្នាំ១៩៣៥)

បើតាមលោក យី ធន់ដែល បានឲ្យដឹងថា នៅមានដៃផ្សេងទៀតរបស់ក្រមង្គុយ ដែលគេរកមិនឃើញឯកសារសរសេរ ប៉ុន្តែអ្នកស្រាវជ្រាវមុនៗបានចាត់ទុកថាជាស្នាដៃរបស់លោកដែរ គឺចម្រៀងស្តីអំពី : ការប្រែប្រួលនៃស្រុកទេស, កតញ្ញកតវេទី, ត្រៃលក្ខណ៍, ចំរៀងស្រី- ប្រុស ។

៣.កិត្តិស័ព្ទលោកតាក្រមង្គុយ

ក្រមង្គុយគឺជាកវីម្នាក់ដែលមិនសរសេរនូវកំណាព្យកាព្យឃ្លោងដែលលោកច្រៀងនោះ ឡើយ ។ ស្នាដៃរបស់លោកដែលគង់វង្សមកដល់សព្វថ្ងៃនេះកើតមានឡើងដោយការអញ្ជើញ លោកទៅច្រៀងនៅវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យនៅ ភ្នំពេញ ហើយធ្វើការកត់ត្រាទុក ។

លោក ប៉ែន ជីវ៉ា (ស្លាប់ឆ្នាំ១៩៧៧ ជំនាន់ខ្មែរក្រហម) ធ្លាប់បានអះអាងថា លោកបានស្ថិតនៅក្នុងក្រុមស្មៀនវ័យក្មេងដែលមានការជួយកត់ត្រាចម្រៀងកំណាព្យរបស់ក្រមង្គុយ តាមការរៀបចំរបស់លោកស្រីស៊ុយហ្សានកាប៊ីឡែស (Suzanne Karpeles) ដែលជានាយិកាវិទ្យាស្ថានពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យនាសម័យនោះ ។ ឯកសាររបស់លោកយី ធន់ ដែលត្រូវបានបោះពុម្ពផ្សាយដោយសាលាក្រុងភ្នំពេញមានចំណងជើងថា "អ្នក កិរម្យកាសាអ៊ូ ហៅង្គុយ" នាឆ្នាំ២០០៨ ក៏បានបញ្ជាក់ថា លោក ស៊ីដេស បាននាំឲ្យអ្នកកិរម្យកាសាទៅជួបលោកស្រី កាប៊ីឡែស ហើយពេលច្រៀងកត់ត្រាចប់ លោកស្រី ជនជាតិបារាំងរូបនោះ បានផ្តល់ប្រាក់១រៀលជូនលោកយីឃើង ដើម្បីជានិមិត្តរូបនៃការស្រឡាញ់វប្បធម៌ អរិយធម៌ខ្មែរ ។ ក្រោយមកពុទ្ធសាសនបណ្ឌិត្យបានចាត់ចែងចងក្រងចំរៀង កំណាព្យនោះជាសៀវភៅទៅបោះពុម្ពចំនួន៤ច្បាប់ ដែលបន្ទាប់មកទៀតបញ្ចូលគ្នាធ្វើជាមួយច្បាប់វិញ ។

ការពិតទៅភាពល្បីល្បាញរបស់លោកអ៊ុក អ៊ូ មិនមែនគ្រាន់តែស្ថិតនៅត្រង់ជើងកាព្យពិរោះ ពោរពេញទៅដោយខ្លឹមសារជ្រាលជ្រៅនោះទេ ប៉ុន្តែលោកថែមទាំងមានទេព្យកោសល្យក្នុងការដេញចាប់ខ្សែមួយឬសាយដៀវ ថែមទៀតផង ។ ពេលលោកសូត្រកំណាព្យ លោកតែងដេញចាប់ខ្សែមួយកំដរ ដែលបន្ថែមនូវការទាក់ចិត្តយ៉ាងអស្ចារ្យ ។ ក្នុងពេលដែលលោកច្របល់គ្រប់ទិសច្រៀងទន្ទានមនុស្សផងទាំងពួង លោកតែងមានបង្ខំចិត្ត និងឈើច្រត់កាន់តាមខ្លួនជាប់ជានិច្ច ។ យើងអាចស្រមៃអំពីរូបរាងរបស់ក្រមង្គុយគឺ បុរសម្នាក់មាឌធំ ដុះក្បាលពោះ កាត់សក់ជ្រងខ្លី ទុកពុកមាត់ខាងលើ និងមស្លៀកសំពត់ចងក្បិន ពាក់អាវក្រង់ឡើង ពាក់ស្បែកជើងផ្ទាត់ និងមួកសំបុក។ គឺរូបរាងនេះហើយ ដែលសិល្បៈករចំលាក់បានឆ្លាក់ឡើងដាក់តម្កល់នៅបូជនីយដ្ឋានអ្នកកិរម្យកាសាអ៊ូ ហៅង្គុយ នាទីក្រុងភ្នំពេញសព្វថ្ងៃនេះ ។

បើតាមការចងក្រងរបស់លោកយី ធន់ បានឲ្យដឹងថា ចាប់ខ្សែមួយរបស់ក្រមង្គុយ អាចដោះចេញពីគ្នាហើយតម្លើងបានភ្លាមៗកាលណាគាត់ត្រូវការប្រើ ។ ឃ្លោកនៃចាប់ខ្សែមួយឬសាយដៀវនោះលោកដាក់ក្នុងបង្ខំចិត្ត ហើយឈើច្រត់ត្រូវបានលោកយកមកធ្វើជាដង រួចដាក់ខ្សែ កើតជាឧបករណ៍ចាប់ខ្សែមួយប្រគុំបានភ្លាម ។

៤.កិត្តិស័ព្ទនៅក្រៅប្រទេស

ក្តៅឈ្មោះរបស់ក្រមង្គុយ បានសាយភាយរហូតដល់ស្រុកសៀម ។ ស្តេចសៀម បានធ្វើរាជសារមកសុំអញ្ជើញអ្នក
 កិរម្យភាសាអ៊ូ ទៅច្រៀងថ្វាយឯស្រុកបាងកក ។ លោកក្រមង្គុយ បានធ្វើដំណើរទៅនៅស្រុកសៀមអស់រយៈពេល៣ខែ
 ហើយបានទទួលការរាប់អាន ពីសំណាក់ព្រះមហាក្សត្រ និងមន្ត្រីសៀម ។ ពេលនោះស្តេចសៀមបានប្រទានងារជាកិរម្យ
 ភាសា "ផែរ៉ោះលឿកីន" និងប្រទានឡើងវិញប្រាក់ខ្នង ព្រមទាំងប្រាក់និងវត្ថុផ្សេងៗទៀតជាច្រើន ។
 តាមការរៀបរាប់ឯកសារទាំងឡាយមិនបានបញ្ជាក់ទេថា ការអញ្ជើញទៅកាន់ស្រុកសៀមនោះកើតឡើងនៅពេលណា ។

ឯកសារយោង ៖

- សៀវភៅ អក្សរសិល្ប៍ខ្មែរសតវត្សទី២០
- សៀវភៅ ភាសាខ្មែរ ថ្នាក់ទី៣

៥.សូមជូនព័ត៌មានរបស់លោកក្រមង្គុយដូចតទៅ

បណ្តាំក្រមង្គុយ

នេះបទព្រហ្មប្រាជ្ញប្រែ	ប្រាយប្រាប់ខ្មែរទាំងប្រុសស្រី
ឲ្យប្រិតប្រុងស្មាតី	គួរគប្បីឲ្យអុស្សាហ៍ ។
កុំខ្ជិលកុំល្ងង់ពេក	ខំរៀនលេខរៀនអក្ខរា
រៀនគ្រប់សព្វធម៌អាថ៌	ប្រាជ្ញាផ្សំនឹងគំនិត ។
កំណើតកើតជាមនុស្ស	មើលឲ្យឆ្លុះទោះឆ្ងាយជិត
ចេះស្មាត់ប្រាកដពិត	គិតការអ្វីបានគ្រប់យ៉ាង ។
មនុស្សល្ងង់មិនផ្អើលភ្ញាក់	ដូចភ្នែកខ្វាក់ទាំងសងខាង
មានរូបគ្មានអ្វីអាង	សាងបាបថោកកើតមកខ្មៅ ។
ពូជមនុស្សទោះខ្ពស់ទាប	កាត់តាមភាពត្រកូលដៅ
អាក្រក់ល្អសខ្មៅ	កាត់កូនចៅដូចដូនតា ។
ពូជល្ងង់មិនបានបួស	ទុកជាទោសនឹងសាសនា
អ្នកបួសចេះធម៌អាថ៌	កូនសិក្សាខំរៀនសូត្រ ។
ពូជខ្មៅមិនសូវប្រាជ្ញ	ពូជកោងកាចមិនសូវស្អាត
ពូជត្រង់ៗរហូត	ពូជករកូតមិនផុតដៅ ។
ឪពុកម្តាយស្លូតត្រង់	ចិត្តមិនចង់ឲ្យកូនខ្មៅ
ជេរវាយស្តីប្រដៅ	ឲ្យកូនចៅបានចេះដឹង ។
ឪពុកគ្មានតំរិះ	ឃើញកូនចេះមិនដែលខឹង

ឃើញកូនខំប្រិតប្រឹង
 ដាស់តឿនកើនរំលឹក
 ចង់ឲ្យតែកូនល្អ
 កូនកាចបំពេញទុក្ខ
 កូនស្លូតដឹងគួរសម
 ឪពុកម្តាយក្សត់ខ្សោយ
 ខំរៀនឲ្យបានខ្ពស់
 អ្នកល្ងង់ហេតុពីខ្ជិល
 គួរកូនចៅសិក្សា
 កាលអង្គព្រះសាស្តា
 ភិក្ខុភិក្ខុនី
 លោកសង្ឃខ្លះចេះស្មើរ
 ព្រះអង្គទ្រង់សន្មត
 ទំលាប់ទំនៀមខ្មែរ
 អ្នករៀនច្បាប់ខុសត្រូវ
 ស្រុកសៀមលាវបាតាំង
 ចេះលេខចេះអក្ខរ
 ជាតិខ្មែរមិនចេះខ្មាស
 ល្ងង់ដប់ចេះពីរបី
 មិនចេះលេខអក្សរ
 ឈ្មោះខ្លះភ្នែកខ្លះស្រាប់
 ភ្នែកជាភ្លឺក្រលែត
 កើតទាស់មានចិត្តខឹង
 មនុស្សក្រហេតុពីខ្ជិល
 ម្យ៉ាងខ្សត់ពីព្រោះខ្សោយ
 ម្យ៉ាងក្រពីព្រោះល្ងង់
 ទិញថ្លៃទៅលក់ថោក
 អ្នកមានៗគំនិត
 ប្រាជ្ញាជាឫគល់

ឪពុកដឹងតែងត្រេកអរ ។
 ជេរល្ងាចព្រឹកខ្លាចកូនក្រ
 លោមអង្វរឲ្យកូនខំ ។
 ម្តាយឪពុកមានបារម្ភ
 មេបាច្ឆ័យក្តីឈ្មោះ ។
 កុំបណ្តោយឲ្យអាប់យស
 គ្រាន់សង្គ្រោះដល់មេបា ។
 ឥតមន្ទិលរឿងធម៌អាថ៌
 រៀនអក្ខរទាំងប្រុសស្រី ។
 មានចេរមានថើរ
 ធម៌បាលីចេះចាំស្ទាត់ ។
 ចេះភ្លើងធ្វើឲ្យភ្លាត់
 សិក្ខាបទដល់ឥឡូវ ។
 ខំធ្វើស្រែចង់បានស្រូវ
 ទុកជាផ្លូវភ្លឺប្រាជ្ញា ។
 ចេះតតាំងពីដូនតា
 សរសេរចារទាំងប្រុសស្រី ។
 នាំពីបាស់គំនិតខ្លី
 ចេះជួញភ្លឺមិនចេះច្បាប់ ។
 មុខមាត់ល្អប្រាជ្ញាអាប់
 គេសូត្រប្រាប់ទើបបានដឹង ។
 ល្ងង់ព្រោះហេតុមិនខំប្រឹង
 ពីងរកគេសរសេរឲ្យ ។
 មិនរមិលមើលមុខក្រោយ
 ញឹងខាងឲ្យរង្វើលរក ។
 ជួញលិចលង់មិនលែលក
 ចេះតែយកគិតមិនយល់ ។
 ដេកដើរគិតកើតរវល់
 កើតអំពល់អំពីទ្រព្យ ។

អ្នកល្ងង់និងអ្នកចេះ
 អ្នកចេះប្រសើរគាប់
 មានរូបមានជីវិត
 រូបប្រុសរីកដូចស្រី
 ល្ងង់ម្យ៉ាងមានអំណាច
 ឆាប់ខឹងមិនដឹងច្បាប់
 អ្នកចេះតំរិះដល់
 ចេះលុតតចិត្តជាល្អ
 ចេះម្យ៉ាងមានអំណាច
 គេខុសដេរជៀលភ្លេច
 ប្រាជ្ញម្យ៉ាងចេះសព្វសុស
 មិនគិតពិនិត្យថ្លឹង
 កូនចៅទោះជំតូច
 មារយាទខ្លួនខុសគេ
 កូនចៅទាំងស្រីប្រុស
 គិតគ្រប់សព្វកន្លែង
 ភ្នែកបើកភ្លឺមានពិត
 ភ្នែកធ្មេចមើលឃើញឆ្ងាយ
 រៀនរកស៊ីលក់ទិញ
 ឲ្យដឹងការកិច្ចកល
 ឲ្យរៀនលេខនព្វន្ត
 ដ៏សនិងក្តារធ្នូន
 ជញ្ជីងភ្នែកមានល្បាក់
 ក្រែងខុសខាតមិនខាន
 ភ្នែកមនុស្សជំរើង
 អ្នកល្អថ្លឹងប្រឹងប្រិត
 មិនមានពីដូរលក់
 របស់ទោះឆ្អិនឆៅ
 ខ្មែរអាងស្រូវក្នុងដោក

បើនឹងរិះរាយរៀបរាប់
 ល្ងង់ឥតក៏រាប់រាស់ ។
 មិនចេះគិតចង់ដឹងអ្វី
 នឹងហ៊ានស្តីគ្មានគេស្តាប់ ។
 ល្ងង់កោងកាចអាងចាក់កាប់
 កាលណាស្លាប់គេត្រេកអរ ។
 អ្នកល្ងង់ឆ្ងល់មិនសល់ក្រ
 សួយអាករចូលមិនខ្វះ ។
 អ្នកខ្លៅខ្លាចឱនសំពះ
 អ្នកខ្លៅខ្លះគេលបខឹង ។
 ប្រព្រឹត្តខុសនោះមិនដឹង
 ប្រាជ្ញប្រិតប្រឹងប្រដៅគេ ។
 ខុសខិលខូចខឹងវាយដេរ
 មិនគ្មានភ្នែករិយាងង ។
 ការត្រូវខុសគួរគិតក្រែង
 តែងនឹងមានរាល់រូបកាយ ។
 មើលឃើញជិតៗរៀងអាយ
 សព្វសុសសាយមិនសេសសល់ ។
 ខាតចំណេញគិតឲ្យដល់
 ទើបកើតផលប្រយោជន៍ខ្លួន ។
 បូកហាគុណឲ្យមាំមួន
 ក្រែងចិនយួនបំបាត់បាន ។
 មើលឲ្យជាក់កុំប្រមាណ
 ធ្លាប់រាប់អានកុំទុកចិត្ត ។
 ភ្នែកជញ្ជីងគេបុចលុតត
 ព្រោះអាណិតខ្មែរល្ងង់ខ្លៅ ។
 ស្រូវកន្ទក់កន្តាំងតៅ
 សំពត់អាវខោខ្មៅស ។
 ដូរថ្លៃថោកអាក្រក់ល្អ

អស់ស្រូវទៅជាក្រ	អង្វរចិនជឿស្រូវឯង ។
ធ្វើស្រែនឿយហត់ណាស់	ចិននៅផ្ទះដេកចំខែង
ផ្ទះចិនពីរបីល្ងែង	មានកន្លែងជង្រុកស្រូវ ។
ជាតិខ្មែរឥតគំនិត	ស៊ីមិនគិតមើលខុសត្រូវ
ជឿចិនរាល់រដូវ	កេរ្តិ៍ម៉ែឪចិនអូសអស់ ។
ចិនមកពីស្រុកនាយ	មានសំពាយជារបស់
មិនទាន់ចេះខ្មែរសោះ	គ្មានកេរកោះស្រែចំការ ។
កែវកចង្រានឆ្នាំង	ផ្សំកំលាំងនិងប្រាជ្ញា
អំរែកជិះលើស្នា	មានម្លូស្លាជាដើមទុន ។
ទំនិញមានគ្រប់មុខ	ផ្ទាល់ផ្ទេរទុកដាក់ដោយធុន
ចិនរែកមិនដែលពុន	ស្រូវដោរជន់ពេញជង្រុក ។
ឈប់រែកដេកអង្គុយ	រាប់កាក់លុយប្រមូលទុក
ឪទិនស្រាពីមុខ	ទុកជាឆ្នាក់ទាក់កខ្មែរ ។
ចិនច្រើនខ្មាំងចិត្តខ្មៅ	កន្តាំងតៅធ្វើជាស្រែ
គ្មានគ្បាល់គ្មានអង្រែ	អង្ករខ្មែរចូលបាវចិន ។
ជាតិខ្មែរច្រើនឥតខ្មាស	ស្រែកស្រាណាស់ផឹកជឿសិន
គំនិតគិតមិនឆ្អិន	ផឹកបង្អិនតែទ្រព្យឯង ។
កំណើតអ្នកផឹកស្រា	បែកប្រាជ្ញាច្រើនកន្លែង
អ្នកម្យ៉ាងបែកខាងល្បែង	មិនគិតក្រែងខ្លាចខ្លួនក្រ ។
អាម្យ៉ាងបែកលួចឆក់	មារយាទអាក្រក់មិនបានល្អ
ផឹកចោលការបរ	ផឹកថ្លើម៉ានចិនមិនគិត ។
ថាចិនមិនចេះកាញ់	ប្រាប់សំលាញ់ពួកម៉ាកមិត្ត
គូកនទោះឆ្ងាយជិត	រឹតប្រមូលលុយឲ្យចិន ។
ត្រូវស្រាចង់ស៊ីឆ្ងាញ់	ជុំឆ្ងាញ់បក់ឆ្ងល់ភ្លិន
ឃើញបាយសម្បជ្ជិន	ផ្តាប់ចិត្តចិនយកបាយស៊ី ។
ផឹកទឹកបោយត្រលោក	មារយាទទាបថោករិកសៀង
ចិនប្រើសែងរែកលី	ស៊ីញាយៗចិនមើលងាយ ។
ជាតិចិនកំណាញ់ស្វិត	នឹកក្នុងចិត្តមិននិយាយ
មារយាទខ្មែរច្រើនរាយមាយ	រលាយទ្រព្យអភ័ព្វខ្លួន ។

ស៊ីឆ្មាញ់ផ្អែកស្តាប់ស្តល់
 អាបយសទាំងបងប្អូន
 ជាតិចិនសុទ្ធសឹងស
 ស៊ីផឹកស្និទ្ធតាមសែ
 មានផ្ទះមានដំណាំ
 ដំឡូងត្រាវចេកម្ចាស់
 ខ្មែរច្រើនខ្លួលប្រមឹក
 ខ្វះលុយអង្គុយប្តូរ
 កូនអើយរឿងដំណាំ
 ដីកេរម្តាយឪពុក
 រាជការវាស់មានថ្លៃ
 មិនវាស់លេងទទេ
 ដូងស្វាយអំពៅចេក
 ម្លូស្លាម្រេចខ្លឹមថ្នាំ
 ទេសឯកសំពត់ស
 កុំខ្លួលតាមចាស់ៗ
 បន្លែដាំគ្រប់មុខ
 ចាក់ដីជាតិល្អៗ
 ម្លូស្លាថ្នាំខ្លឹមម្រេច
 បានផលផ្លែស្លឹក
 ត្រីងៀតផ្អកប្រហុក
 អំបិលធូបក្រមួន
 ដូរទុកដាក់ដំកល់
 ឲ្យបរិបូរពោរពេញ
 អំបិលទិញមួយចុង
 កុំទិញក្តោបខ្ទប់វេច
 អំបិលមួយស្រូវបី
 ខ្លួនក្រត្រដរឆ្លៀត
 កូនចៅទាំងប្រុសស្រី

ទាបថោកដល់ប្រពន្ធកូន
 ដល់តាដូនពូជពង្សខ្មែរ ។
 មានទំលក្រខ្យត់ខ្លះដែរ
 តមបាយខ្មែរមិនស៊ីសោះ ។
 កាប់ដីដាំដោយកៀនកោះ
 ស៊ីមិនអស់ទុកលក់ដូរ ។
 កែងកោងរិកអ្នកអម្បូរ
 កើបបង្ហូរស្រូវជង្រុក ។
 គួរតែដាំឲ្យគ្រប់មុខ
 មិនត្រូវទុកចោលទំនេរ ។
 ផ្គិតមេដៃផ្តាច់ជាកេរ
 អើយកពន្ធរាល់ឆ្នាំ ។
 កុំខ្លួលពេកដេកប្រចាំ
 ត្រូវតែដាំកុំឲ្យខ្វះ ។
 ដីវាលល្អដាំកប្បាស
 មនុស្សនឿយណាស់មិនដែលក្រ ។
 យកគ្រាប់ទុកដាំបន្ត
 បង្ការស្លពេលល្ងាចព្រឹក ។
 លូតលាស់លេចពីស្រោចទឹក
 កុំធ្វើឯរិកវាក្រខ្លួន ។
 ខ្មែរគ្រប់ស្រុកទិញដូរយួន
 ពីតាដូនតែងដូរទិញ ។
 ស៊ីឲ្យដល់ខ្ទប់ខែវិញ
 ខាតចំណេញកុំទិញតិច ។
 ច្រកពេញអុងអាងខាងលិច
 អស់រំពេចគេចទិញទៀត ។
 វាលនឹងល្អិទូលកណ្តៀត
 មារយាទយ៉ាងហ្នឹងកុំប្រព្រឹត្ត ។
 គួរគប្បីប្រុងគំនិត

ចិញ្ចឹមជន្មជីវិត
 ទំនេរល្មើធ្វើការ
 ឲ្យត្រឹមត្រូវបាលី
 រាល់រូបទាំងប្រុសស្រី
 ម៉ែឪតំរូវប្រាប់
 ចាស់ម្យ៉ាងសាងសីលទាន
 កូនកាត់តាមមេបា
 ចាស់ម្យ៉ាងសាងផលកម្ម
 កូនកាត់តាមម៉ែឪ
 មិនជឿមគ្គជឿផល
 កងកម្មចាំគំគួន
 ព្រះអង្គមានពុទ្ធដីកា
 ដូចគេមានកំលាំង
 នឹងបរផ្លូវរៀបត្រង់
 កងវិលមិនរបេះ
 រាល់រូបទាំងតូចធំ
 យកថ្មផ្ទាំងរាំងទ្វារ
 កងសីលមានអង្គប្រាំ
 នរកប្រេតតិរច្ឆាន
 គួរខំសាងសីលទាន
 យូរឆាប់គង់តែដល់
 កូនចៅរិះគេតិក
 ប្រព្រឹត្តខុសសាសនា
 មើលចាស់ណាត្រឹមត្រូវ
 ចាស់ស្លឹកប្បីស្លាប់
 គោរពគុណទាំងបី
 រក្សាអង្គសីលប្រាំ
 សាសនានៅវែងឆ្ងាយ
 សព្វថ្ងៃលែងគ្នាគ្នាន់

គិតឲ្យវែងកុំគិតខ្លី ។
 សូត្រធម៌អាចិទាំងប្រុសស្រី
 ដូចស្រដីខាងដើមស្រាប់ ។
 កាលចេះស្តីព្រោះចេះស្តាប់
 កូនចៅត្រាប់តាមដូនតា ។
 មិនបំពានខុសពុទ្ធដីកា
 មិនទៅណាឆ្ងាយពីផ្លូវ ។
 ស្អប់សីលប្រាំដូចសត្រូវ
 អាស្រូវកាសវិនាសខ្លួន ។
 ធ្លាក់ទៅដល់អបាយបួន
 គេចវេរៈពួនមិនកំបាំង ។
 ប្រៀបឧមាជាទីតាំង
 សំរាំងទុកទឹមរទេះ ។
 រឺនឹងចង់បរគេចវេរៈ
 ជិះជើងគេមិនឃ្លាតឃ្លា ។
 ចូលរូងភ្នំរូងគុហា
 កម្មវេរាតោងតាមបាន ។
 វេរាកម្មដិតដោយដាន
 ខានឃាត់ខាំងរាំងមគ្គផល ។
 យកនិព្វានជាត្រើយថ្នល់
 កុសលជួយចាកសង្សារ ។
 មើលគំនិតចិត្តដូនតា
 គេចកិរិយាកុំធ្វើត្រាប់ ។
 ចុះក្នុងផ្លូវកន្លងច្បាប់
 ប្រិតព្រៀងប្រាប់ឲ្យប្រុងចាំ ។
 សូត្របាលីតាមចំណាំ
 កម្មវេរាតាមមិនទាន់ ។
 កន្លងឆ្ងាយជាងពីរពាន់
 មិនទាន់គ្រប់ជាងប្រាំរយ ។

ឥឡូវចិត្តប្រាំបី	នៅម្តែមួយខាងក្រោយ
កូនចៅកុំបណ្តោយ	ឲ្យលិចលង់ក្នុងសង្សារ ។
មានពាក្យចាស់ដំណាល	ថាកណ្តាលព្រះសាសនា
ទំនាយក្បួនតំរា	ថានឹងរៀបហើយរីករិញ ។
ហេតុនេះអស់កូនចៅ	ទោះល្ងង់ខ្លៅយ៉ាងណាមិញ
ខំអុស្សាហ៍ទន្ទេញ	បំពេញពាក្យពុទ្ធទំនាយ ។
តំណពីថ្ងៃនេះ	រៀនតំរិះកុំរាយមាយ
កូនណាមិនស្វាធាយ	មិនរលាយរលត់ទុក្ខ ។
ដល់សាសនាគ្រប់គ្រាន់	ជួបប្រាំពាន់ទៅខាងមុខ
ទំនាយរាយទំនុក	ថាឪពុកម្តាយស្អប់កូន ។
ថាកើតអន្តរកប្ប	គុំសម្លាប់គ្នាបងប្អូន
មិនដឹងតាដឹងដូន	សូន្យសីលទានមិនមានសល់ ។
គួរគិតកុំសាងកម្ម	កាន់សីលប្រាំចាំដកល់
ខំសាងមគ្គសាងផល	នឹងបានដល់ឋានសាន្តសុខ ។
នឹងរួចពីកាប់ចាក់	មិនបានធ្លាក់ទៅនរក
ព្រះសិរអាប្បត្រាស់ខាងមុខ	រាសាយទុក្ខសោករាល់ថ្ងៃ ។
នេះហៅច្បាប់បណ្តាំ	ថាពាក្យប្រាំៗមួយផ្ទុន
បទព្រហ្មគ្រប់ឃ្លាបួន	ជួនចែងចប់ម៉្លេះហើយហោង ។

សេចក្តីរំលឹកដាស់តឿន

អ្នកភិរម្យភាសាអ៊ូ	លើកដៃទាំងគូប្រណម្យផ្ទុះ
បង្គំព្រះពុទ្ធគ្រប់ព្រះអង្គ	ព្រះធម៌ព្រះសង្ឃប្រសើរសាយ ។
ព្រះគុណគ្រូឧដ្ឋាយាចារ្យ	មាតាបិតាបង្កើតកាយ
បង្កើតប្រាជ្ញាថ្លាវែងឆ្ងាយ	ខ្ញុំសូមអធិប្បាយចែកពាក្យជូន ។
ព្រះពុទ្ធសករាជព្រះសាសនា	អតិកន្តាកន្លងជួន
ពីរពាន់បួនរយចិតសីបបួន	ជួនខែនិងថ្ងៃគ្មានកន្លង ។
ដើមឆ្នាំមែកក្នុងត្រីស័ក	ពិសាខភ្លៀងធ្លាក់កាត់ទឹកម្តង
មួយរោចថ្ងៃសៅរ៍កើតសៅហ្មង	លឺពាក្យអ្នកផងទាស់ទែងគ្នា ។

មិនបានកាប់បាក់ដល់បាក់បែក
 ចាក់ដោតរាលពេលពេលពណ៌នា
 ពួកចាស់វៀលគ្នះអ្នកប្រាជ្ញថ្មី
 ប្រមាថទៅមកមិនឈប់ខាន
 ព្រះធម៌ព្រះពុទ្ធតែមួយអង្គ
 សង្ឃខ្លះចេះស្ទើរមិនចាំស្អាត
 គេចាប់ថាខុសប្រកាន់ខឹង
 មិនដែលសួរគេព្រោះមិនឆ្ងល់
 អ្នកប្រាជ្ញលោកសូត្រចំបាលី
 បន្ទោសទៅមកឆ្លើយឆ្លងឈ្លោះ
 ចំណែកចំណេះចេះរាល់ខ្លួន
 មហាវគ្គចុល្លវគ្គអាទិកម្ម
 ផ្តាំឲ្យតែកាន់សិក្ខាបទ
 ព្រះពុទ្ធរូបរាល់វិហារ
 នមស្ការបង្គំធម៌បីបទ
 មិនដឹងប្រាកដរតនត្រៃ
 អ្នកប្រាជ្ញលោកសូត្រចំបាលី
 អ្នកខ្លៅមិនស្តាប់តាមពុទ្ធដីកា
 ធម៌សម្តែងសូត្រលាន់ៗ
 ជឿជាក់ថាចេះចប់ប៉ុណ្ណឹង
 ចេះហើយមិនដឹងថាខ្លួនខុស
 បាលីច្រលំពាក្យនិស្រាយ
 គេថាសូត្រធម៌មិនចេះប្រែ
 បើចេះប្រែផងបានចំណេញ
 ចចេសទទឹងរឹងជជែក
 ម្តៅៗសត្រូវនឹងធម៌ព្រះ

ថ្ងៃនេះជជែកថ្ងៃស្អែកជា
 និន្នាវៀលគ្នះចាស់បុរាណ ។
 រឿងធម៌បាលីស្តីប្រមាណ
 ហាមប្រាមមិនបានមិនបាត់មាត់ ។
 លោកសង្ឃបួសរៀនមានដោយវត្ថុត
 ភ្លើងសូត្រភ្លាត់មិនត្រូវខ្យល់ ។
 មិនដឹងថាខ្លួនរៀនមិនដល់
 សំគាល់ថាខ្លួនត្រូវមិនខុស ។
 ថាគេធម៌ថ្មីស្តីបន្តុះ
 មិនព្រមចំណុះខុសចំណាំ ។
 បារាជិកបួនវិន័យប្រាំ
 ព្រះអង្គគ្មានផ្តាំឲ្យឈ្លោះគ្នា ។
 អ្នកបួសរាល់វគ្គត្រូវសាមគ្គា
 វិន័យគោរពរាល់យប់ថ្ងៃ ។
 សូត្រហាមមាត់នឿយជើងដៃ
 មិនចេះសង្ស័យសួរអ្នកណា ។
 ប្រែចេញសេចក្តីឲ្យពិស្តារ
 គេថាខ្លួនខុសប្រកាន់ខឹង ។
 ព្រះពុទ្ធរយពាន់ខ្លះមិនដឹង
 មិនប្រឹងរៀនប្រែបកបរិយាយ ។
 មិនព្រមចំណុះអ្នកប្រាជ្ញប្រាយ
 នឹកស្តាយបែបចាស់មិនផ្លាស់ចេញ ។
 បានបុណ្យខ្លះដែរតែមិនពេញ
 ខ្លួនតែទន្ទេញតែបែបចាស់ ។
 ប្រកឹងប្រកែកប្រកួតម្នះ
 ជាតិក្រោយក្រលាស់ជាល្ងង់ខ្លៅ ។

មានកាលត្រលប់ជាគង្គង់
 ពីព្រោះមិនស្តាប់ប្រាជ្ញប្រដៅ
 ប្រសិនបើឱនខ្លួនខ្លបខ្លាច
 ធម៌អាចិអ្នកណានឹងចេះចប់
 ទំលាក់ឲ្យទាបសុភាពវ័យ
 ព្រះអភិធម្មជាមាំបួន
 ពាក្យពីបុរាណជាពាក្យងាយ
 ឯពាក្យគម្ពីរទីចង្អៀត
 ឲ្យបែកគំនិតគិតច្រើនផ្លូវ
 គេប្រាប់ថាខុសគួរឈប់ខាន
 ព្រះឱស្ឋព្រះអង្គទ្រង់ទេសនា
 ព្រះសូត្រវិន័យលោកលែលក
 ពាក្យពិតប្រាកដបទបាលី
 គួរស្តាប់ឲ្យស្តែងសិនកុំថា
 តំរាយបុរាណយូរអង្វែង
 អ្នកប្រាជ្ញជំនុំឃើញខុសណាស់
 យ៉ាងធម៌«តិរោក»ពីបុរាណ
 សូត្រលាយចំរុះខុសអក្ខរ
 អ្នកប្រាជ្ញឃើញខុសច្រើនអន្លើ
 អ្នកខ្លៅហៅធម៌តិរោកថ្មី
 សង្ខេបរឿងសូទ្រធម៌ត្រូវខុស
 ប្រហែលអ្នកប្រាជ្ញប្រិតឲ្យដឹង
 ប្រការមួយទៀតចាស់ជាន់មុន
 ច្រើនបែបរាប់អានគ្មានកំណត់
 អាចារ្យមួយបែកអភិសេកខ្ជិល
 អាចារ្យមួយថាធ្វើតាមបាន

មម៉ែងមម៉ែងឆ្លុតម្លូម៉ៅ
 ហ្នឹងហៅចេះហើយមិនប្រសប់។
 អ្នកប្រាជ្ញកាលណាលោកនឹងស្តាប់
 កុំកាន់ទំលាប់ទំលាយខ្លួន។
 ព្រះសូត្រវិន័យធំជាងក្បួន
 នេះហើយប្រជួនគួររៀនទៀត។
 ពាក្យក្បួនទូលាយស្រណុកជ្រៀត
 គួរឆ្លៀតជ្រើសរកយកឲ្យបាន។
 មួយខុសមួយត្រូវជាពីរស្ថាន
 ឃើញត្រូវប៉ុន្មានប្រមូលយក។
 អ្នកប្រាជ្ញចង់ចារចង់ទុកមក
 ប្រែសព្វសៀវភៅសិកច្រើនប្រការ
 ប្រែចេញសេចក្តីឃើញពិស្តារ
 កុំអាងតំរាតំរាប់ចាស់។
 មិនលែងច្រលំមានលើសខ្លះ
 ចោលខ្លះទុកខ្លះដោយពិស្តារ។
 មិនដឹងជាបានពីគ្រូណា
 មិនបានជាការប្រយោជន៍អ្វី។
 រុះរើរៀបចំផ្សំបាលី
 សម្តីបែបឡកចំអកខឹង។
 កូនចៅប្រុសៗគួរខំប្រឹង
 សំលឹងអក្ខរឲ្យប្រាកដ។
 ធ្វើបុណ្យអភិសេកបែកច្រើនបទ
 សន្មតថាធ្វើតាមបុរាណ។
 បង្ខំលពពិលរំពេចបាន
 លំអានគម្ពីរបឋមត្រាស់។

ទេសទសជាតកចប់អភិសេក
 មានមារលើកពលច្បាំងដេរដាស
 បើធ្វើឲ្យត្រូវតាមសាស្ត្រា
 ថ្វាយមធុបាយាសព្រះមានបុណ្យ
 ទេវតាផ្កើលចុះពេញផែនដី
 កក្រើកញាប់ញ័រទាំងអាកាស
 ហេតុនេះអ្នកចេះចាំនិទាន
 អ្នកប្រាជ្ញចេះថ្វីស្រដីថា
 អាកាសទេវតានៅស្ថានខ្ពស់
 ឧស្សាហ៍ដាក់នំឲ្យហិចហោច
 អាចារ្យមួយទៀតចេះរៀបចំ
 ព្រះអិសូរព្រះនារាយណ៍មានវិទ្យា
 ចំណីចំណែកចែកដាក់ពេញ
 នាងហ៊ឹងធរណីថាជាធំ
 អាចារ្យជាន់ចាស់ដោះសង្ស័យ
 តំកើងលើកឡើងជាដើមផល
 សង្ហារិករលើកគុណ
 បូជាភ្នំផ្កាស្លាបារី
 អភិសេកព្រះពុទ្ធតាំងកសាង
 រំលឹកទេវតាជាប្រធាន
 ថាបើទេវតាខ្ពើមចំណី
 បិសាចភ្លើងមិនលែងភ្ញាក់
 នំនែកចំណីផ្អែតស្តប់ស្តល់
 ស៊ីគ្រាន់រួចរស់ព្រោះគេឲ្យ
 លោកសូត្រតិរោកតែរាល់ព្រឹក
 បញ្ចូនអានិសង្សដល់ជូនតា

ព្រឹកស្អែករៀបចំមធុបាយាស
 ធ្វើប្រាសត្រលប់ក្រោយជាមុន ។
 នាងនាថីសុជាតាគេមានគុណ
 និមន្តទៅផ្សងបីដងត្រាស់ ។
 គ្រប់ទិសប្រាំបីមីរដេរដាស
 អរណាស់ថ្វាយសព្វសាធុការ ។
 ធ្វើរោងធ្វើរានថ្វាយទេវតា
 អាចារ្យនាំធ្វើខាតប្រយោជន៍ ។
 គេខ្ពើមជាមនុស្សក្លិនអសោច
 ចំណេញស្រមោចចោមរោមស៊ី
 ប្រណម្យសំពះក្រុងពាលី
 ពេញទីចោលត្រៃសរណគមន៍ ។
 ចំណេញបានផ្លែវាស៊ីនំ
 សូមសុំទឹកដីសាងកុសល ។
 ថារតនត្រៃគេតំកល់
 ប្លឹងដល់ទេវតាជាសាក្សី ។
 ធ្វើបុណ្យអភិសេកព្រះពុទ្ធថ្វី
 គ្រប់ទិសប្រាំបីសឹងឲ្យមាន ។
 តំណាងព្រះពុទ្ធដ៏ទ្រង់ញាណ
 ប្រាថ្នានិព្វានស្ថានផុតទុក្ខ ។
 ស្តប់ស្លាបារីមិនចង់ដក់
 អារក្ខទេវតាមិនលែងសោយ ។
 សេសសល់បានប្រេតគ្នាស៊ីក្រោយ
 បានដោយមគ្គផលកុសលជាវ ។
 យំកិញ្ចិច្ចេចទឹកថែមយថា
 ប្រាថ្នាដូចម្តេចក៏សឹងបាន ។

ក្រែងជូនតាណាទៅជាប្រេត
 លើសខ្លះប៉ុណ្ណោះខុសប៉ុន្មាន
 ថាបើទេវតាមិនព្រមសោយ
 នរក៏តកាន់ផុតក្នុងភក់
 មិនដាច់សង្ស័យដូចអហេតុ
 ត្រង់ក្លឹងមិនងាកពីងទេវតា
 ឃើញឆ្លងមិនផុតក្រពាំងបី
 មិនចោលសីល៥កម្មបទ១០
 សម្បត្តិស្នូត៍សុខកើតពីទាន
 មិនដើរហួសសោតាមគ្គផល
 នេះចប់ចំលើយអ្នកប្រាជ្ញចាស់
 ប្រាកដនិព្វានជាស្ថានឯក
 ជ្រះថ្លាធ្វើបុណ្យក៏ធ្វើចុះ
 អារក្ខអារក្ខកុំរាប់អាន
 សង្ខេបរឿងសូត្រធម៌ត្រូវខុស
 អ្នកប្រាជ្ញពួកចាស់និងពួកថ្មី
 បើរឿងសូត្រធម៌អាចិបាលី
 ប្រយោគប្រធានមានមាត្រា
 ប្រាជ្ញចាស់ជាន់មុនធ្វើបុណ្យទាន
 អ្នកឆោតល្ងង់ខ្លៅគ្នាខ្លាចងាប់
 បើបែរជាខានមិនបានសុខ
 បើធ្វើទេវតាមិនជ្រកនៅ
 ហេតុនេះគួរគិតគូរពីង
 ចាស់មុនមានគុណរាប់មិនអស់
 គួរគិតឲ្យសព្វគ្រប់អន្លើ
 បើធ្វើមិនខាតបង់ប៉ុន្មាន

វិម្លយអណ្តែតជាតិវិច្ឆារ
 រាប់អានទេវតាប្រាថ្នាសុខ ។
 កុំឲ្យខុសចុះនរក
 វិវត្តក្នុងវាលវដ្តសង្សារ ។
 លោកកាត់កាមគុណនិងតណ្ហា
 ប្រាថ្នានិព្វានគ្មានត្រលប់ ។
 ធម៌អាចិបាលីចេះមិនចប់
 រវៀបឲ្យសព្វកុំឲ្យសល់
 ឈោងយកនិព្វានឈានមិនដល់
 តម្កល់និព្វានទុកដោយឡែក ។
 ប្រាជ្ញថ្មីចង់ឈ្នះប្រឹងប្រកែក
 ចំណែកសោតាក្នុងតែបាន ។
 ទានណាខាតខុសត្រូវឲ្យខាន
 ជាស្ថានទាបថោករកធ្វើអ្វី ។
 កូនចៅស្តាប់ចុះទាំងប្រុសស្រី
 គប្បីចូលចិត្តជឿពួកណា ។
 គួរចូលប្រាជ្ញថ្មីខំសិក្សា
 រាជការបានជីប្រឡងជាប់ ។
 ធ្វើរានទេវតាដោយសារធ្លាប់
 អាចារ្យបង្គាប់គ្នាធ្វើទៅ ។
 មិនបានធ្លាក់ចុះនរកជ្រៅ
 ស្ថានគេសន្ធាសន្ធិងហោះ ។
 ជញ្ជីងកុំឲ្យសល់ចន្លោះ
 មិនឲ្យចោលសោះក៏មិនបាន ។
 គួរធ្វើវិគ្គរបង្គំខាន
 បើខានក៏គ្មានទោសទាស់អ្វី ។

ប៉ុន្តែមិនបាត់ពាក្យចាក់ដោត
 ពោលថាធ្វើបុណ្យតាមប្រាជ្ញថ្មី
 ពាក្យនេះសង្ខេបស្លេងមួយប៉ែក
 មិនចាំប្រាកដគម្ពីរណា
 អ្នកប្រាជ្ញនាំឲ្យអ្នកខ្លៅឆ្ងល់
 អ្នកមួយអរោងវែកពុន
 អ្នកក្រោយបណ្តោយសួរអ្នកមុន
 សំគាល់គោលអ្វីជាតិគតាង
 រុកម្ខាងថាអាងនគរកាយ
 ធាតុទឹកតួន អង្គអក្ខរា
 ធាតុទឹករំលឹកពីសេដ្ឋ
 ធាតុដី កេសា មសំ សព្វ
 អ្នកចេះបិដកឆ្លើយបីដង
 ហៅធម៌អាចនោមក៏ល្មើមណ្ហា
 អ្នកមួយថាភាវនាកុំឈប់
 អសារត័តការស្លាប់ជាខ្មោច
 គួរគិតកុំស្តាយកុំស្រណោះ
 អនិច្ចមិនទៀងល្បឿងសង្ខារ
 សរសៃរសាច់ស្បែកសង្កេតគ្រប់
 របស់ខាងក្នុងទាំងប៉ុន្មាន
 ទឹកដីខាងក្រៅក៏មានគុណ
 កើតសព្វរូបកាយអធិប្បាយកាត់
 គម្ពីរត្រៃវេទដើមសាសនា
 ព្រះពុទ្ធចេញសាងអាងទឹកដី
 កទ្ទកប្បនេះមានព្រះពុទ្ធ៥
 សំដែងថាចុះនរកមួយកបុប

ដ្បិតមនុស្សច្រើនឆោតទាំងប្រុសស្រី
 អាយុថយខ្លីជាងដូនតា ។
 មានឈ្មោះប្រកែកច្រើនប្រការ
 ពោលថាទឹកដីនេះគ្មានគុណ ។
 សាយសុសសួរដល់ពួកអ្នកមុន
 មិនទាន់ចូលស៊ីស៊ប់ម្ខាងៗ ។
 ថាដីមានគុណប៉ុន្មានយ៉ាង
 មានរាងឃើញក្នុងគម្ពីរណា ។
 បរមត្ថអធិប្បាយក្នុងសាស្ត្រា
 ជាគុណមាតាពីរដណ្តប់ ។
 រាំ យកនំ រហូតចប់
 បញ្ចប់ បិត្តិ គុណបិតា ។
 ថានោះជាកងពួកកេសា
 អ្នកណាវិកត្មានប្រយោជន៍ ។
 ជាទីអសុភផ្លូវអសោច
 គេដុតឆេះខ្លោចគ្មានខ្លឹមសារ ។
 រូបរាងទាំងអស់ជាអនិច្ចា
 សង្ឃឹមរូបនេះមិនបាន ។
 ជាសាកអសុភកម្មដ្ឋាន
 មុខជាមិនខានរលាយបាត់ ។
 ព្រោះដីកើតមុនទើបកើតសត្វ
 លើកឡាត់លះឃ្លាឲ្យយ៉ាងខ្លី ។
 ត្រៃយុតត្រៃតាគ្រប់ជាបី
 សន្សំបារមីក្នុងកទ្ទកប្ប ។
 បានរៀនចេះចាំជាសណ្តាប់
 លោកប្រាប់ថាជេរព្រោះទឹកដី ។

អ្នកម្ខាងថាអាងរៀនសាស្ត្រា
 ព្រះពុទ្ធទតគ្រប់ករណ៍ទាំងបី
 កេសាអក្ខរាទាំង៥គូ
 យើងចេះដឹងដែរតែមិនហ៊ាន
 ពាក្យនេះអ្នកខ្លៅកើតសង្ស័យ
 មិនទាន់ដាច់ស្រេចទៅខាងណា
 ម្យ៉ាងទៀតប្រាជ្ញថ្មីស្តីដៀលគ្នៈ
 ជឿតព្រះមិនឆាន់នៅពេញបាន
 របៀបរាប់បាតមានកន្លែង
 បាយដាក់ហ្នឹងតើឲ្យអ្នកណា
 ព្រះពុទ្ធមិនឆាន់មិនចេះស្តី
 តម្លើងចង្កាន់លើកតំកល់
 សមណៈបួសរៀនមានសីលដប់
 បញ្ចូនមគ្គផលដល់ឪម៉ែ
 អ្នកគេគំនិតគិតតែកាញ់
 ទុកស៊ីមាត់ឯងឲ្យឆ្ងាញ់ពិសា
 អ្នកម្ខាងថាអាងដាក់ឲ្យប្រេត
 គ្នាស៊ីខ្ទះឈាមក្លិនអសោច
 ប្រេតត្រូវជាញាតិធម៌តិរោក
 បានស៊ីដោយសារដាវម្តងៗ
 ចង្កាន់ថ្វាយព្រះត្រូវបូជា
 ព្រះពុទ្ធមានគុណមុនលោកភិក្ខុ
 ម្យ៉ាងទៀតប្រាជ្ញថ្មីស្រដៀងផ្តាច់
 ដឹកដីលៀងភ្នែកកែត្រុន
 នាំគ្នាអុជធូបហែទក្សិណ
 ហើយមានចេះធម៌បំបួសដី

ប្រែអស់គាថាបទបាលី
 ត្រង់គុណទឹកដីមិនឃើញមាន ។
 មិនគួរបើយកមកសន្និដ្ឋាន
 ដូចពោលបំពានហួសពុទ្ធដីកា ។
 សព្វថ្ងៃនៅក្នុងឧត្តា
 មិនឃើញពិស្តារស្តាប់មិនបាន ។
 ចង្កាន់ថ្វាយព្រះថាឲ្យខាន
 របស់ប៉ុន្មានបានអាចារ្យ ។
 ១លេង២លេងហៅបាយដាវ
 អសារឥតការឥតប្រយោជន៍ ។
 យើងអាងបាលីឧទ្ទិសដល់
 សេសសល់ប្រគេននេនសាមណេរ
 ប្រសប់ប្រសើរគ្រាន់បើដែរ
 បង្វែរឧទ្ទិសតាមប្រាថ្នា ។
 ចូលបទកំណាញ់ក្រៅតំរា
 ខ្លាចបានអាចារ្យស៊ីខាតទុន ។
 ដោយហេតុគ្នាឃ្លានគ្នាហិនហោច
 បិចបោចចែកទានគ្នាស៊ីផង ។
 គ្នាបានងើបមកព្រោះគេផ្សង
 បានដូចបំណងបំណាច់នឹក ។
 អាចារ្យវន្ទាសូត្ររំលឹក
 បាយទឹកជាទានមានមគ្គផល ។
 ថាពូនភ្នំខ្សាច់មិនបានបុណ្យ
 ដឹងបានជាគុណប្រយោជន៍អ្វី ។
 អាចារ្យនោះឆ្អិនខាងបាលី
 មិនដឹងជាដីឆ្លើយថាម្តេច ។

អ្នកមួយថាពូនភ្នំខ្សាច់ស្អាង
 ព្រះសារីរិកធាតុយើងមិនភ្លេច
 បើធ្វើដោយវាលកណ្តាលថ្ងៃ
 បើដើមពោធិ៍ពិតវិចិតបានផល
 ពូនភ្នំតំកើងពោធិព្រឹក្ស
 ច្រក្តារ៤ផ្ទាំងបង្ហាងផ្ទប់
 បើចេះរំលឹកបានបុណ្យណាស់
 ប្រាជ្ញចាស់ក៏ចេះប្រែបាលី
 ចាស់ម្យ៉ាងចាស់ពិតគំនិតពាល
 ចាស់ម្យ៉ាងផឹកស្រាភ្លាស្រវឹង
 ចាស់ជាន់ពីមុនច្រើនខ្លាចច្បាប់
 បុរីនគរធ្លាប់រាប់អាន
 ច្រើនជឿតំរាប់ក្បួនលោកិយ
 សំលាប់ជ្រូកមាន់ស៊ីហ៊ីហា
 បណ្តោយឲ្យយកគ្នាទទេ
 នាំកូនសែនខ្មោចអសោចឈ្មោះ
 រៀបកិច្ចមង្គលមានច្រើនយ៉ាង
 បើតាមតំរាយព្រះសូត្រថា
 បុត្តទារស្ស សង្គហោ
 សង្គ្រោះកូនផងទៅក្នុងភក់
 បើធ្វើមង្គលឲ្យរួចបាប
 មង្គលយ៉ាងល្អបរិសុទ្ធសូន្យ
 ជ្រូកមាន់កុំបាច់សំលាប់
 ផ្សំកូនប្រុសស្រីតាមមេបា
 ប្រុសស្រីអង្គុយកាន់ពពិល
 ធ្វើកិច្ចមង្គលក្នុងជំនុំ

តំណាងចេតិយព្រះសរពេជ្វ
 ដ្បិតបុណ្យយើងតិចទៅមិនដល់ ។
 គង់ជាប់និស្ស័យបានកុសល
 តំកល់ដើមពោធិ៍យកជាម្លប់ ។
 រលឹកដល់អង្គព្រះចមកព
 កុំឲ្យកំពប់ហៀរហូរដី ។
 ជឿចុះប្រាជ្ញចាស់កុំជឿថ្មី
 បរលោកលោកិយក៏ចាស់ដឹង ។
 ចាក់ដោតពេលរាលនាំក្មេងខឹង
 ចាស់ហ្នឹងហៅក្មេងក៏សឹងបាន ។
 ធ្វើតាមតំរាប់ចាស់បុរាណ
 តែខានខ្លាចខុសក្បួនតំរា ។
 មានកូនប្រុសស្រីត្រូវរៀបការ
 ផឹកស្រាលៀនភ្នែកដៃកណ្តោះ
 មេបាធ្វើគេក្រែងមិនរស់
 ពីព្រោះមានប្តីមិនរៀបការ ។
 ពួកចាស់ច្រើនអាងក្បួនតំរា
 មេបាណាំកូនចុះនរក ។
 ហីនោ គាមោ ធម៌អ្នកស្រុក
 ហ្នឹងហៅអាពុកពន្លឺចកូន ។
 រួចពៀរដកបអស់តាជូន
 ប្រមូលបងប្អូនស៊ីម្ហូស្លា ។
 តែសាកមានស្រាប់ទិញពីផ្សារ
 អាចារ្យប្រមូលអស់ចាស់ទុំ ។
 បង្វិលប្រាំបួនដណ្តប់ជុំ
 ផ្សំផ្គុំកូនប្រុសនិងកូនស្រី ។

ចាស់ៗធ្វើច្រើនធ្វើក្នុងឆោត
 យើងធ្វើយាងតិចត្រលេចខ្លី
 ហៅកូនសង្គ្រោះម្តាយឪពុក
 អាពុកសង្គ្រោះគ្មានវេរា
 មិនគួរបង្គាប់ឲ្យការជុក
 អាចារ្យតែងក្បួនឲ្យអំពល់
 អ្នកខ្លួនគេជឿសីលមាំមួន
 គេថាមិនរស់ពីព្រោះធ្លាប់
 យ៉ាងដូចចិនយួននៅដាក់ផ្សារ
 កើតឡើងដុះសក់មិនកោរវិញ
 ប៉ុន្តែជាតិចិនល្មោកស៊ីសាច់
 ខ្មែរៗប្រហែលខ្វះម្ទេសជ្រក់
 ហេតុតែជាខ្មែរសម្បុរខ្មៅ
 រកស៊ីមិនឆ្អែតជឿចែសិន
 ១កើតអស្សុជសំលាប់មាន់
 រៀបសែនព្រះភូមិតាមបុរាណ
 ហ្នឹងហៅចាស់ឆោតនាំក្មេងព្រើល
 អាដឹងព្រះភូមិមានឈ្មោះញី
 មានជូនជូនតាទៅស្រុកប្រេត
 សំពះអារក្ខជូរខាងឌី
 ថ្វាយចេកថ្វាយស្រាជាង្វាន់
 កូនចៅអើយជឿពុទ្ធជិកាចុះ
 រូបសុខដោយសារតែផលបុណ្យ
 ជាតិនេះអាយុអង្វែងឆ្នាំ
 ឲ្យពិចារណាចិត្តឯង
 កុំផ្ទេរកាយនឹងអារក្ខ

ចង់ឲ្យគេកោតនាលោកីយ
 បានប្តីប្រពន្ធដូចៗគ្នា ។
 រួចទោសរួចទុក្ខអស់មឹងមា
 អាវាហវិវាហមង្គល ។
 ហេតុម្តាយអាពុកនាំរវល់
 ពន្យល់អ្នកល្ងង់ឲ្យបង់ទ្រព្យ ។
 ពាក្យក្បួនតំរកគេមិនរាប់
 មិនងាប់ពីព្រោះមិនធ្វើធ្មេញ ។
 ស្រុកស្រែចំការក្រុងភ្នំពេញ
 រវល់ដូរទិញអង្កុយលក់ ។
 តមជាចមិនដែលស៊ីប្រហឹក់
 ទូលស្រូវកន្ទក់ទៅដូរចិន ។
 គំនិតគិតនៅមិនសូវឆ្អិន
 អាចឹកវាកិនទារទាល់បាន ។
 ចំអិនគ្រប់គ្រាន់ជួសដាក់បាន
 ថាខានខុសក្បួនប្រពៃណី ។
 ហែកមាត់មាន់មើលចង្កាពីរ
 ថាសែនរកស៊ីបានផលស្រូវ ។
 បណ្តែតសំបានប្រានសំពៅ
 ខាងម៉ែក៏ត្រូវមិនសូវខុស ។
 ខ្មោចចូលជិះជាន់រូបស្រីប្រុស
 រូបស្លាប់ពីព្រោះតែផលកម្ម ។
 កាលជាតិពីមុនខ្ជាប់សីល៥
 កូនចៅអ្នកចាំជឿឲ្យជាក់ ។
 ស្តាប់ធម៌ម្តងៗគួរឲ្យភ្ញាក់
 ក្រែងធ្លាក់ទៅក្នុងចតុរាបាយ ។

បើចង់អាយុវែងយីនយូរ
 បើចង់រកស៊ីសុខសប្បាយ
 នមស្ការបង្គំពេលល្ងាចព្រឹក
 កុំថាធម៌ណាថោកណាថ្លៃ
 កុំឲ្យមន្ទិលធម៌ថ្មីចាស់
 រាជការជំនុំរួមគំនិត
 តំកល់សីលប្រាំសីលប្រាំបី
 ផ្គាត់ផ្គៀងខ្លាចល្អៀងព្រះពុទ្ធដីកា
 ជំនុំបោះពុម្ពដាក់ក្រដាស
 ឲ្យមានសូត្ររៀនច្រើនតទៅ
 សព្វថ្ងៃអ្នកខ្លៅស្អប់អ្នកប្រាជ្ញ
 ថាធម៌សៀវភៅធម៌ក្លែងក្លាយ
 ឲ្យស្ងៀមពីថ្ងៃនេះតទៅ
 មិនមានអ្នកប្រាជ្ញណាហ៊ានក្លែង
 គម្ពីរស្លឹករឹតជាគំរូ
 គម្ពីរសៀវភៅប្រើគ្រប់មុខ
 ចាស់ៗជាន់មុនមានគំនិត
 ពុំនោះជាវគេដោយជ្រះថ្លា
 សង្ខេបបទបែបរឿងប្រដៅ
 សុំកើតអ្នកប្រាជ្ញមានតំរិះ
 កុំថាចាស់ល្អិតល្អន់ល្អើ
 កុំពោលថាចាស់ថយថោកធុន
 ដ្បិតសិស្សនិងគ្រូមិនអ្នកក្រៅ
 ជាសាច់ខាងមាតាវិបិតា
 ខ្លះត្រូវជាធំខ្លះត្រូវជាមា
 ប្រដៅសព្វថ្ងៃវាយម្តងៗ

គោរពគុណគ្រូអាពុកម្តាយ
 ធ្វើកាយនឹងគុណរតនត្រៃ ។
 ការនាំរំលឹករាល់យប់ថ្ងៃ
 សង្ស័យត្រូវសួររាជបណ្ឌិត ។
 មួយធម៌ក្រដាសមួយធម៌ស្លឹករឹត
 រិះគិតតំកើងព្រះសាសនា ។
 ឲ្យមនុស្សប្រុសស្រីរួមរក្សា
 ពិនិត្យអក្ខរាយកត្រឹមត្រូវ ។
 ជាការរហ័សធ្វើសៀវភៅ
 ទុកនៅជាភ្នំអង្គែងឆ្ងាយ ។
 ពោលខ្លាំងគិតខ្លាចលឺសុសសាយ
 អធិប្បាយខ្សឹបៗតែគ្នាឯង ។
 ឯធម៌សៀវភៅផែនដីតែង
 ខ្លាចក្រែងរាជការចាប់ដាក់គុក ។
 តំកល់ក្នុងទូចាក់សោទុក
 ទំនុកបំរុងក្នុងសាសនា ។
 គម្ពីរស្លឹករឹតជួលគេចារ
 ច្រើនមានប្រាជ្ញាតិចអ្នកចេះ ។
 ទូន្មានអ្នកខ្លៅឈប់ទុកស្លេះ
 កុំតិះដៀលគ្នាចាស់ជាន់មុន ។
 ក្រែងពារទៅលើអ្នកមានគុណ
 ក្រែងស៊ុនទៅលើគ្រូអាត្មា ។
 ជាក្មួយជាចៅជាជីតា
 ជាកម្មវាចាខ្លះជាបង ។
 ជាគ្រូឧជ្ឈាយនបំបួសផង
 ព្រោះលោកបំណងចង់ឲ្យចេះ

ដល់ខ្លួនរៀនចាំជាក់បាលី
 តំរូវខាងណោះខុសខាងណោះ
 លោកគ្រូមិនដឹងប្រឹងតែអរ
 សួរក្នុងសួរស្រាកលាក់មិនគង់
 ខ្លួនចេះបន្តិចកំប៉ិចឡើង
 ចេះកប់ពពកយកកំពស់
 បើចិត្តចង់ធំកុំចង់
 ទោសនោះធ្លាក់ចុះនរកជ្រៅ
 ព្រោះមាននិទានពុទ្ធឃោសា
 ថាចេះលើសគ្រូបំភ្លាត់
 ប្រដូចនិទានតែប៉ុណ្ណោះ
 ផ្គូផ្គងមួយឃ្លាជាពាក្យផ្តាំ
 ទំនុកបុរាណមានប្រាជ្ញា
 ទុកឲ្យអ្នកក្រោយដោះសំនួន
 ចំណោទថាសត្វបរាជ័យ
 បុរសខុសជ្រុលគ្មានលក់វៃ
 បុរសម្នាក់ទៀតឡើងដើមឈើ
 ស៊ីផ្លែតបន្តិចភ្លេចគល់សូន្យ
 ចំណោទទីបីចំណែកនេះ
 កុំឆ្ងល់និងពាក្យពោលអធិប្បាយ
 និយាយដើមគ្រូដោយកំបាំង
 បង្កើលឲ្យអ្នកដទៃស្តាប់
 ស៊ីផ្លែឆ្ងាញ់ផ្អែមតាមទុំខ្លី
 មិនយកដីចាក់កប់គុណទល់
 ពីមុនកាលកើតមានរូបកាយ
 នាំយកទៅទុកឲ្យនៅវត្ត

ឡើងពាក្យសំដីអាងតំរិះ
 រៀបចំជាគ្រូខ្លួនឯងល្ងង់ ។
 ខំធ្វើអង្គរបារករុង
 ចង់ធ្វើពូជពង្សល្បីកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ។
 ចង់ចង់ចង់សជ័យកេរ្តិ៍ឈ្មោះ
 បន្តបន្តន់គុណទាបទៅ ។
 គួរលើកតម្កើងគុណទុកនៅ
 ម្តៅៗឲ្យបាបពីព្រោះមាត់ ។
 អាងចេះសាស្ត្រាភិប្បវិស្វាគម្ភ
 បំប្លែងកំចាត់ឲ្យទណ្ឌកម្ម ។
 អស់លោកក៏ចេះបានរៀនចាំ
 ដូចមានចំណាំចំណោទជួន ។
 ចេះចែងបញ្ហាសាស្ត្រាក្បួន
 បើគិតឲ្យមួនគួរមានភ័យ ។
 អង្គុយមែកឈើស៊ីផ្លែជ្រៃ
 បង់គោក្របីទាំងមេកូន ។
 បេះផ្លែខាងលើចែកបងប្អូន
 បុរសម្នាក់បានកូនភ្លេចគុណម្តាយ ។
 គួររិះឲ្យជិតកុំគិតឆ្ងាយ
 ប្រឹងគិតដោះស្រាយប្រាជ្ញាស្រាប់ ។
 មានខ្សឹបមានខ្លាំងពេលបង្គាប់
 បង្គន់ដូចកាប់គាស់ឫគល់ ។
 ប្រលិចក្នុងដីមើលមិនយល់
 អំពល់ឲ្យបាបអំពីមាត់ ។
 អ្នកម្តាយចិញ្ចឹមបានធំធាត់
 រៀនចេះចាំស្ទាត់បំភ្លាត់គុណ ។

ភ្លេចគោក្របីទាំងមេកូន
សាងក្រោយសាងឲ្យតែខាតទុន
ពិចារណាគួរតែកោតខ្លាច
ប្រឹងប្រៀនប្រដៅច្បាប់ក្រមក្រិតុ
យ

អនាគតកាលទៅមុខ
កុំស្អប់ចាស់ថ្មីស្អីដោយឡែក
ធ្វើបុណ្យដោយស្មោះកុំរើស្ម័គ្រ
មនោសេដ្ឋីចិត្តប្រសើរ
ប្រាជ្ញថ្មីធ្វើតិចធ្វើតាមចុះ
ប្រាជ្ញចាស់ច្រើនធ្វើតាមបុរាណ
កុំធ្វើដោយរាប់អានស្រលាញ់
កំណើតមគ្គផលជឿប្រាកដ
កុំធ្វើប្រកាន់ដោយយល់មុខ
តាំងចិត្តចុះផ្លូវឧត្តា
ស្ម័គ្រនេះបើចង់ឲ្យឆាប់ដល់
ឃើញគេខុសចិត្តកុំមើលងាយ
អ្នកប្រាជ្ញចេះថ្មីត្រូវដោយឡែក
កាន់យកទាំងពីរជាទីអាង
ពីថ្ងៃនេះទៅនៅឲ្យនឹង
ពីព្រោះឈ្មោះគ្នារៀងរាល់ស្រុក
មិនឈ្មោះពីរឿងកេរ្តិ៍រឿងកោះ
នេះឈ្មោះពីធម៌ចាស់ធម៌ថ្មី
បើក្តីពីស្រែពីចំការ
នេះក្តីពីធម៌ថ្មីធម៌ចាស់
ចៅក្រមសព្វថ្ងៃឱសក

សាបសូន្យកុសលដែលមានមុន
ពីព្រោះបាបស៊ុនសិយពីចិត្ត។
ខ្លួនបានជាប្រាជ្ញព្រោះគ្រូប្រឹក្សា
អាណិតដល់គុណជូនអនេក។

ចូរចាំចងទុកដល់ស្លែកៗ
មើលចែកចាត់ចិត្តថ្មីឲ្យស្មើ។
បាលីបីថ្នាក់ចាំហើយតើ
ប្រសប់គ្រាន់បើធ្វើបុណ្យបាន។
កុំថាគេខុសហើយឈប់ខាន
ច្រើនលើសប៉ុន្មានបានដោយបទ។
ទុកជាកំណាញ់ហួសកំណត់
សន្មតថាបានច្រើនប្រការ។
ហៅបុគ្គលិកទានគ្មានផលា
រក្សារូបសុខដល់ស្លឹកនាយ
សាងមគ្គសាងផលកុំរាយមាយ
កុំពោលនិយាយកាន់ម្ខាងៗ។
ចំណែកប្រាជ្ញចាស់ត្រូវដោយយ៉ាង
សន្សំខំសាងនឹងបានសុខ។
ស្ងៀមមាត់ឲ្យឈឹងខ្លាចនរក
បឹងថ្នកត្រពាំងរាំងប្រេះដី។
រឿងព្រេងរបស់គោក្របី
ក្តៅចិត្តកើតក្តីរកចាញ់ឈ្នះ។
ចៅក្រមសាលាងាយជំរះ
នោះក្រែងតែព្រះទើបកាត់បាន។
ចេះខ្ទេចបិដកព្រះកម្មដ្ឋាន

កាត់ក្តីត្រូវច្បាប់អំបាលម៉ាន
 អាដឹងមនុស្សម្នេះរឹងចចេស
 តែទុកវានៅវានាំវៃ
 សង្ខេបបែបបទរឿងប្រដៅ
 អ្នកចេះសូត្រធម៌មិនស្តាប់សំឡេង
 ធ្វើបុណ្យធ្វើទានកុំចោលចាស់
 សូត្ររៀនតាមបែបអ្នកប្រាជ្ញថ្មី
 ធម៌អាចិច្ច័យកុំច្រលោត
 រួមចិត្តសះសាបានសុខសាន្ត
 កុំឲ្យរៀនរោយរឹតរងកម្ម
 វិស្សន្តរដូវត្រូវមនុស្សថា
 មនុស្សកូតកុហកឆក់ឆរចោក
 ក្រលុយក្រកាក់ខ្វះប្រាក់ចាយ
 កិរម្យខ្ញុំបាទដើមឈ្មោះអ៊ូ
 អាពុកឈ្មោះ អ៊ុក មានសក្តិងារ
 ក្នុងខេត្តភ្នំពេញ ឃុំកំបូល
 ជីតាខាងម្តាយឈ្មោះពញាម៉ុក
 អ្នកម្តាយអាពុកបងប្អូនជិត
 ជូនតាផ្សំផ្គុំជាតំណ
 ពូជខាងអាពុកមានប្រាជ្ញា
 ត្រកូលខាងម្តាយប្រាជ្ញាឆ្លាត
 ខ្ញុំលឺមនុស្សឈ្មោះពីធម៌អាចិ
 ខ្ញុំចាប់អធិប្បាយពុំសាយសព្វ

អ្នកក្តីមិនខានប្តឹងឧទ្ធរណ៍ ។
 បានតែនិរទេសក្រៅនគរ
 ជំហរតែរឹងទទឹងច្បាប់ ។
 អ្នកល្វីតល្វង់ខ្លៅគួរតែស្តាប់
 គួរគ្រាប់អ្នកប្រាជ្ញចេះបាលី
 ចោលចេញទុកខ្លះក្បួនលោកិយ
 កុំបីភ្លេចគុណចាស់បុរាណ
 ពាក្យពោលចាក់ដោតឲ្យឈប់ខាន
 នឹងឲ្យរុងរឿងរីកសាសនា ។
 រាំងរឹងរាល់ឆ្នាំ៥វិស្សា
 វិជ្ជុលទេវតាក្តៅក្រហាយ
 ឆ្នាំនេះស្រូវថោករាស្ត្រអត់បាយ
 មហាជនទាំងឡាយកើតវេទនា
 ពូជពង្សអំបូរខ្មែរអ្នកជា
 ចៅពញាធម្មធារាមេស្រុក
 ពូជពង្សត្រកូលម្ចាស់អង្គប៉ុក
 គាត់ធ្វើមេស្រុកឃុំស្ពានថ្ម
 ជីទួតមួយពិតពូជចិត្តល្អ
 បង្កកើតមកជាខ្ញុំបាទ
 ច្រើនចេះសាស្ត្រចាំក្បួនខ្នាត
 រូបរាងច្រើនស្អាតគ្មានគស្តប់ ។
 គិតក្រែងសាសនាប្រែត្រលប់
 សន្មតថាចប់ម្ល៉េះឯងហោង ។

ច្បាប់កេរកាលថ្មី (បទព្រហ្មគីតិ)

នេះបទព្រហ្មប្រាជ្ញប្រាយ

ខ្ញុំអធិប្បាយលើកល្បឿតល្បង

ប្រដៅកូនចៅផង
 កត្តិកខ្នើតគ្នាគ្នាន់
 ទឹកស្រែជនលេចស្រូវ
 កិរកាលពីព្រេងព្រីង
 ខ្ញុំលើកកិរកាលថ្មី
 ក្នុងថ្ងៃពេញបរមី
 ឆ្នាំចរចត្វាភូត្រ
 សាសនាព្រះសមណៈ
 ហុកសិបផ្នែកកំបាយ
 កិរកាលដំណាលទុក
 តំណតរៀងទៅ
 កូនអើយពាក្យអាពុក
 អនិស្រាយរាយបាលី
 គួរស្តាយកេរ្តិ៍ម៉ែឌី
 កិរិយាណាខុសច្បាប់
 ម្តាយអាពុកនិងកូន
 ឃើញខុសកុំដេញដោល
 ល្ងង់ខ្លៅត្រូវតែសួរ
 យកពាក្យផ្តើមជាមុន
 ទោះឌីម៉ែស្លុតកាច
 ម្តាយជេរពីរបីមាត់
 ប្រដៅត្រូវតែស្តាប់
 ម្តោះម្នះចចេសរឹង
 ធម៌អាចិចេះតែភ្លេច
 អាពុកពត់ទៅស្តាំ
 អវជាតិបុត្រ
 ប្រព្រឹត្តព្រើលផ្សេងៗ

ចងជាច្បាប់ខុសនិងត្រូវ។
 ក្នុងវស្សន្តរដូវ
 នៅសំណល់សំណាបខ្លី។
 ដើមគំនិតពីសេដ្ឋី
 តែងសេចក្តីជាបរមត្ថ។
 ម៉ោង៨ព្រលប់ស្ងាត់
 ផាត់សករាជកន្លងឆ្ងាយ។
 បានពីរពាន់បួនរយប្លាយ
 ចាត់អធិប្បាយពីខុសត្រូវ។
 ជាទំនុកដំណែលនៅ
 តំរូវចិត្តជនប្រុសស្រី។
 ជាទំនុកទំនើបថ្មី
 អាពុកស្តីឲ្យកូនស្តាប់។
 កិរិយាត្រូវឲ្យខំត្រាប់
 គួរក្រឡប់ក្រឡាស់ចោល។
 បីដូចខ្លួននិងស្រមោល
 កុំថ្កោលទោសអ្នកមានគុណ។
 ពាក្យឲ្យគួរកុំឲ្យស៊ិន
 ទន់លំទោនឱនប្រតិបត្តិ។
 គួរតែខ្លាចដូចមហាក្សត្រ
 គួរតែស្ងាត់ស្ងៀមឲ្យឈឹង
 យកតំរាប់កុំទទឹង
 នឹងហើយហៅកូនសេសកម្ម។
 ជេរប្រទេចចេះតែចាំ
 អកុសលកម្មទាញទៅឆ្វេង។
 ខូចបំផុតតាំងពីក្មេង
 បើលេងអ្វីស្តីមិនស្តាប់។

មិនស្គាល់ជាតិកំណើត
 ត្រឹមត្រូវមិនសូវស្តាប់
 ម៉ែឪមានគុណណាស់
 បើអ្នកក្រៅដទៃ
 ឆ្លើយបាទចេះចាំខ្ញុំ
 ម៉ែឪឯងក្នុងឋាន
 អនុជាតិបុត្រ
 ប្រកបការប្រសើរ
 ប្រដៅទទួលយក
 ស្រណុកញាក់ធ្លាក់ផ្លូវ
 អតិជាតិបុត្រ
 នាំឪទៅនិព្វាន
 ចេះលើសគេដរាប
 មិនល្មោភនឹងមូត្រលាមក
 នេះគឺដើមបាលី
 ស្រលាញ់ណាស្តាប់ណា
 អវិជ្ជាផ្លូវក្រោម
 អតិជាតិមារយាទខ្ពស់
 មតិ១០០មានមួយ
 អវិជ្ជាស្រែបស្រាល
 អតិជាតិកំណើត
 កុសលតំកល់ខាង
 អនុអាសាងអើយ
 ចេះកាញ់ស្គាល់ឆ្ងាយជិត
 រៀនរិះរកទ្រព្យធន
 ធុនបើកជ្រកខុសត្រូវ
 ផ្លូវរៀបចំបោះបង់

ល្ងង់ស្អុតស្អើតដល់ចាស់ស្លាប់
 ព្រួយគេប្រាប់ទាំងយប់ថ្ងៃ ។
 មិនសំពះខ្លាចអៀនដៃ
 វិស័យសោះសំពះបាន ។
 រាបរម្យទមនឹងសន្តាន
 ហ៊ានឆ្លើយអីអញអីអើ ។
 ស្អុតបំផុតស្រណុកប្រើ
 ដើរតែតាមលំអានឪ ។
 ចេះលែលកស្តាប់ខុសត្រូវ
 មិនសូវភ្លេចដំបូន្មាន ។
 ល្អបរិសុទ្ធស្តាប់សីលទាន
 ឈានទៅរកកន្លែងសុខ ។
 ជឿបុណ្យបាបប្រេតនរក
 ភ័យនឹងកក់ភពសង្សារ ។
 បុត្រទាំងបីបែបកិរិយា
 តាមសញ្ញាចូលចិត្តចុះ ។
 ប្រព្រឹត្តព្រមតែខាងខុស
 អនុនោះយ៉ាងកណ្តាល ។
 គួរតែស្វយដាក់លើក្បាល
 ត្រអាលយកតែពីរយ៉ាង ។
 គំនិតកើតពីកសាង
 សំណាងកើតពីគំនិត ។
 ខ្លួនធំហើយឲ្យចេះគិត
 ប្រព្រឹត្តយកតែខាងត្រូវ ។
 យកប្រពន្ធមើលធុនឪ
 អ្នកកុំទៅខ្លាចបន្ទា ។
 ផ្លូវព្រៃត្រង់កុំយាត្រា

ឈានឈរពិចារណា
 កុំដើរភ្លើងក្នុងខ្លួន
 ជ្រកម្លប់សំណាក់នៅ
 ឆេះខ្លោចសំបកក្រោម
 មានភ្នែកឲ្យចេះមើល
 រៀនដើរឲ្យមើលផ្លូវ
 ម្លប់ធ្លាក់ធ្លាប់ជ្រកដេក
 ដំណែលដែលគេដាក់
 ចំណាំចាំគ្រាន់បើ
 ឈើណាទោសសត្រូវ
 ជំពប់យប់អាជ្ញាត្រ
 បន្ទាត់សង្កត់
 ដើរយប់ជំពប់ពារ
 គ្នាមុតកុំចាំផ្ទាន់
 បណ្តើរមើលខ្លាំងខ្សោយ
 ពាក្យពិតត្រង់ប្រាកដ
 ប្រកបជាប្រស្នា
 ផ្លូវពិតទាំងជិតឆ្ងាយ
 អ្នកណាប្រាជ្ញាដល់
 កូនអើយការកេរ្តិ៍ឈ្មោះ
 គិតអ្វីគិតឲ្យវែង
 កំណើតរាល់រូបកាយ
 ចិញ្ចឹមជន្មជីវិត
 ធ្វើស្រែចង់បានស្រូវ
 ស្រែទាបមើលទំនួល
 កូនអើយកេរ្តិ៍មេបា
 ធុញថប់ថយថោកខ្លួន

ឆ្ការឲ្យស្អាតសឹមដើរទៅ ។
 ខ្លាចក្រែងជួនធ្លាក់ជ្រោះជ្រៅ
 កុំបោះពេញផ្ទប់គល់ឈើ ។
 ស្រពោនញាមស្លាកស្លឹកលើ
 កុំល្ងីល្ងីល្ងង់ល្ងិតពេក ។
 ធ្វើស្រែស្រូវឲ្យមើលមេឃ
 ជាដំណេកអ្នកដំណើរ ។
 ជាដំណាក់ទំនួលធ្វើ
 ដើរក្រោយៗគ្រាន់ជ្រកទៀត ។
 ដុះជិតផ្លូវនាំចង្អៀត
 ឆ្លៀតកាប់ចេញកុំទុកវា ។
 គន្លងផុតតែភ្នែកជា
 ក្រែងគ្រោះគ្នាអ្នកដើរក្រោយ ។
 ឃើញគួរជាន់កុំបណ្តោយ
 ឲ្យពិនិត្យពិចារណា ។
 ត្រូវច្រើនបទច្រើនប្រការ
 ប្រាជ្ញាអាប្រស្នាបនឹងឆ្ងល់ ។
 សព្វសុសសាយមិនសេសសល់
 ដឹងយោបល់ច្រើនកន្លែង ។
 កុំចង់រស់តែម្នាក់ឯង
 ក្រែងក្រក្រោយសិរីគំនិត ។
 ចេញជួញឆ្ងាយស្តាយជួញជិត
 គិតឲ្យស្រេចទើបបានស្រួល ។
 ដើមដូរធ្វើស្រែទួល
 លើកទំនប់ឲ្យមាំមួន ។
 ចាំរក្សាមើលថែជូន
 ជួនជាខ្សត់គេថាខ្សោយ ។

ស្រូវខ្សោយអង្ករថ្លៃ
 អ្នកក្រកញ្ចយៗ
 សប្បុរសពេកថយធន
 ប្រពន្ធល្អងច្រើនអាបំប្លើ
 ឈើផ្លែចាញ់សន្លឹក
 កំណាញ់ក្រៅតំរា
 នឹងឲ្យៗមើលភាព
 អ្នកទិញឈប់សិនចុះ
 កំណាញ់ហួសកំណត់
 ទេវតាផ្គុំនាទាយ
 សទ្ធាមើលធនធាន
 កំណាញ់ដោយកន្លែង
 អ្នកក្រខ្លីនេះកុំ
 អ្នកប្រាជ្ញអង្គាសញ្ចយ
 អ្នកក្របានជាហាម
 ទាល់ទឹកចូលច្រមុះ
 អ្នកមានគេមានខ្មាស
 ជួនយើងមានរវល់
 អ្នកក្រៗទាំងចិត្ត
 វាល់ល្អកន្លាំងបី
 ជួនក្រែងឯងក្រវិញ
 ជឿបុលខ្លីសន្តាន
 ខ្លួនក្រកំចង់ធាត់
 ជឿខ្លីល្អក្រមុំ
 បើជឿខ្លីគេឲ្យ
 ឯណេះឯណោះផង
 ក្រលុយកុំងុយដេក

លក់សំចៃទុកផ្ទាំក្រោយ
 ឲ្យអ្នកសុំជាងអ្នកខ្លី ។
 មុខជនថយរាសី
 ពាក្យអប្រិយចាញ់អាត្មា ។
 ត្រីវីរីកទឹកមិនថ្លា
 សោតសឹងអាបំប្រយោជន៍យស ។
 ឲ្យអ្នកទាបជាងអ្នកខ្ពស់
 ក្នុងតែរស់មិនស្លាប់ងាយ ។
 ពាក្យអ្នកខ្សត់ខ្សបនិយាយ
 រលាយអស់រលស់ឯង ។
 ជាតិអ្នកមានមិនអង្វែង
 ក្រែងគ្រោះក្រដល់ផ្ទាំក្រោយ ។
 អ្នកមានសុំនេះគួរឲ្យ
 អស់ក៏ដោយឲ្យទៅចុះ ។
 ពិបាកតាមទៅឯណោះ
 ច្រើនកើតឈ្លោះពីព្រោះយល់ ។
 សង់រហ័សមិនអំពល់
 គេស្គាល់មុខស្រណុកខ្លី ។
 ស្រូវធ្មារលុតតឲ្យមើលល្អី
 ទាន់ស្រូវថ្មីទាបឆាប់បាន ។
 ទោះដូរទិញមើលប្រមាណ
 កុំហ៊ានពារកញ្ជើធំ ។
 កុំងាកមាត់អាងតែសុំ
 ស្រូវឯងទុំស្រណុកសង ។
 កុំទៅញយគេឲ្យខ្ទង
 កុំប្រើដងគេមើលងាយ ។
 ចូលជំណែកកុំនិយាយ

សំពត់ញាត់សំពាយ
 រៀបដេកសំពះគុណ
 ភ្លើងឆេះយប់អាធ្រាត្រ
 ខ្លួនរាស្ត្រក្រមាសប្រាក់
 ទំរាំភ្លើងរលត់
 កូនអើយគិតឲ្យគ្រប់
 ជាងដេកលក់ទទេ
 ទំលាប់មាត់មមើ
 ចោរខ្មាំងខ្មោចចិត្តខ្មៅ
 ដេកផ្សែងជាងអង្គុយ
 ពីល្ងាចដេកពុលក់
 ជាងល្ងីតឥតអំពើ
 បើច្បាស់វិបស្សនា
 គង់ខ្ចីយដេកកើយស្អុត្រ
 កុំដាក់ដោយកៀនកោះ
 កណ្តុរកន្លាតកាត់
 ជួនកាលមានអាចោរ
 កុំដាក់ឆ្ងាយប្រយោល
 ប្រយោជន៍យប់យាមស្ងាត់
 បង្ការក្រែងមូសខាំ
 បាយកកផ្អកម្ហូបដោរ
 កំណើតឆ្អែញឈ្មោល
 រៀនប្រើមើលចំណេះ
 ទោះប្រើកូនតូចធំ
 ធ្វើកលយល់ប្រាជ្ញា
 អាខ្លាចប្រើតែជិត
 ខុសម្តងកុំដេរម្តាយ

រាយរើសរៀបញាត់សំពៀត ។
 កុំដេកស៊ិនឲ្យប្រុងស្លៀត
 កណ្តៀតទូលប្រមូលរត់ ។
 កើចកន្ត្រាក់អាវសំពត់
 ស្លៀកផ្គង់ផ្គត់សោះខ្មាសគេ ។
 រៀងរាល់យប់កុំទំនេរ
 យល់សប្តុដេរឋីសាចក្រៅ ។
 ស្រែកថាឃើៗ អៅៗ
 ហៅមេខ្មៅវីឲ្យខ្ទក ។
 ល្ងាចល្ងាចល្ងាចកុំទាំងក់
 មាន់ងោវជក់ស៊ីម្ហូស្លា ។
 ឥតអ្វីធ្វើសូត្រធម៌អាចិ
 ស្មាស្មាធស្នឹងប្រឹងឲ្យស្មោះ
 គ្របឲ្យសុខសូត្រអំបោះ
 អស់នឹងសត្វកណ្តៀរកោរ ។
 ដល់កំណាត់ខានដេរខោ
 លលបល្អចលីទៅបាត់ ។
 ទុកជាចោលមិនប្រយ័ត្ន
 បង្អាតភ្លើងបង្គោលគោ ។
 ត្រូវចំណាំខ្យល់ជំនោរ
 ឲ្យអាណាស៊ីចាំសេះ ។
 ដេកចំណូលតែនិងផេះ
 រិះចំណាំតាមកិរិយា ។
 រឺប្រើខ្ញុំឲ្យធ្វើការ
 អាណាហ៊ានប្រើទៅឆ្ងាយ ។
 ឥតគំនិតប្រើរៀងអាយ
 ពេលដល់បាយកុំនាំឈ្មោះ ។

មនុស្សឃ្លានវាហ៊ានឆ្លើយ
 បានឆ្លើតប៉ោងពេញពោះ
 កូនអើយពាក្យអាពុក
 ធ្វើប្រុសឲ្យខំប្រឹង
 មារយាទនិងមាយា
 ប្អូនស្លាប់រស់វាហ៊ី
 កុំលោកច្រើនៗព្រួយ
 ចិត្តស្រីទាំងប៉ុន្មាន
 មិនខូចគ្រប់តែស្រី
 ជាតិស្រីលោកលើប្រុស
 ខ្លាំងខ្សោយកុំឲ្យខូច
 ធ្វើប្រុសតែងតែព្រួយ
 ខ្លួនខ្លាំងកុំគិតខ្លាច
 រដូវធ្វើស្រូវស្រែ
 ខែស្អែកនិងខែច្រូត
 ខែបែនបោករលស់
 ជញ្ជូនដាក់ជង្ក្រក
 ដំណើបបួនដប់ស្តី
 ស្លូតផុតនៅខែមាយ
 បើប្រុសៗមិនដឹង
 ម្យ៉ាងទៀតមារយាទខូច
 មានប្រុសសហាយថ្មី
 អីអើតែមាត់ក្រៅ
 ត្រីសាច់ល្អល្អចលាក់
 បញ្ឆោតចេះបញ្ឆើ
 វរីកព្រួតប្រុសពីរ
 មួយទៀតផិតកំលោះ

ស្ទើរចហើយបន្ទោសចុះ
 ស្តីខុសត្រូវមិនសូវខឹង។
 ចំណាំទុកពីត្រឹមណឹង
 រៀនឲ្យដឹងស្គាល់ពុតស្រី។
 ម្យ៉ាងចិត្តជាចេះថ្មីម្តី
 យកពីរបីនេះមិនបាន។
 យកតែមួយសុខក្សេមក្សាន្ត
 ហ៊ានប្រមូលម៉ៅមិនខុស។
 ល្អពីបីចាំទុកចុះ
 នោះមិនខុសស្រីណាមួយ។
 ទោះទៀតហត់កុំលំអ្នយ
 ស្រីមិនជួយកុំគួញត្រូវ។
 ស្រីៗកាចស្លូតដោយខែ
 ចែបប្រែស្តីលើប្រុស។
 កាចរហូតដល់ខែបុស្ស
 លើងអស់អំពីដី។
 ពូជពេញទុកស្បែងពីរបី
 ស្រីៗស្លូតហើយខែហ្នឹង។
 ស្តីធ្ងន់ពាក្យមិនសូវខឹង
 ប្រឹងតែព្រួតស្អប់ស្រីៗ។
 មាយាបេះក្រូចមាយាដកខ្ចី
 រឹតថ្មីម្តីមិនឲ្យអាក់។
 ចិត្តម្តីម៉ៅគ្មានត្រជាក់
 ដាក់តែឆ្អឹងឲ្យឯងស៊ី។
 បញ្ឆោតប្រើឯងវក់វី
 ស៊ីទាល់ងាប់គាប់សងខាង។
 ស្រលាញ់ស្មោះស្ម័គ្រអស់យ៉ាង

លោមប្តីលាសំណាង
 បើប្តីមិនព្រមលែង
 មួយទៀតខូចបំផុត
 ម្យ៉ាងទៀតមានយាទជា
 ប្រាកដពេញជាស្រី
 ស្លាប់រស់មួយនឹងមួយ
 ប្តីស្លាប់ប្អូនដប់ឆ្នាំ
 ធ្វើបុណ្យផ្សេងសប្តា
 អុចធូបដេកឱបធាតុ
 និយាយពីពុតប្រុស
 ដំណាត់ទៅមុខ
 ប្រពន្ធមួយមិនស្តាប់
 កាចស្លូតរហូតឆ្នាំ
 កាចម្យ៉ាងខាងល្ងាចព្រឹក
 កាចម្យ៉ាងខាងធ្វើការ
 ប្រជុំជាតិចិត្តប្រុស
 គំនិតល្អសំខាន់
 ប្រចណ្ឌរវាងល្មោះ
 មួយឃើញជាក់ប្រាកដ
 លក់លែតែខាងប្រុស
 ខូចម្តងខាតប៉ុន្មាន
 មួយលក់លែទាំងពីរ
 ស្រីមាយាតមានយាទ
 ប្រចណ្ឌទាំងបីបទ
 លក់ពីរពេញចំនួន
 ប្រចណ្ឌហើយយកទៀត
 កូនណាយកតំរាប់

ទាស់ក្មេងក្មាងទាស់សំបុត្រ ។
 លបដំទែងជំទាយរត់
 មាត់ឲ្យប្រុសសំលាប់ប្តី ។
 មានច្រើនគ្នាក្នុងលោកិយ
 ប្រុសពីរបីស្មាលាកម្ម ។
 មិនចង់ព្រួយយកប្រុសប្រាំ
 ចាំសីលទានមិនមែនទៀត ។
 សុំប្រាថ្នាជួបរាល់ជាតិ
 កណ្តៀតថោកោកកាន់ទុក្ខ ។
 ចូរចាំចុះជាទំនុក
 អាពុកប្រាប់ឲ្យស្រីចាំ ។
 ប្រពន្ធដប់គ្រាន់តែស្តាំ
 រាំដរាបរាល់រូបា ។
 រឿងបាយទឹកថ្នាំម្សៀត
 ម្យ៉ាងទៀតណារឿងប្រចណ្ឌ ។
 ត្រូវនិងខុសជាកំណាន់
 ប្រកាន់មើលអិរិយាបថ ។
 ច្រើនកើតឈ្មោះទៅជាខ្សត់
 ប្រកៀកចាប់ធ្វើទោសបាន ។
 ប្រពន្ធខុសបង្គង់ខាន
 រាប់អានឱបក្រសោបទៀត ។
 នៅរកស៊ីដោយសារញាតិ
 ស្មាលាជាតិមិនឲ្យជួន ។
 គួរគួបកត់ទុកក្នុងខ្លួន
 គួនគុំទុកយកជាច្បាប់ ។
 ហៅជួរជាតិមានយាទអាប់
 ស្លាប់នឹងស្រីៗមើលងាយ ។

ទោសតិចកុំទាញផ្សំ
 កុំចាប់ស្មើរវើវាយ
 ពុតប្រុសនិងពុតស្រី
 រៀងរើសណាសុខចិត្ត
 បើមានកូនក្រមុំ
 ឲ្យមើលនាយមើលអាយ
 ប្រយ័ត្នកុំឲ្យឃ្លាត
 កុំទុកចិត្តបងប្អូន
 ក្រមុំមានម្រាក់មិត្ត
 កុំជឿចិត្តនរណា
 ទោះស្អងដកយប់ថ្ងៃ
 ប្រុសខូចលួចបន្លែង
 ច្រើនណាស់តែសែនខ្មោច
 នាំកូនឡើងសាលា
 បើមានកូនប្រសា
 កុំឲ្យបំរើឆ្មឺត
 យប់ថ្ងៃចូលប្រតិបត្តិ
 អាចនឹងច្រើនជឿមុន
 រក្សាកូនប្រពន្ធ
 ជួញដឹកកុំជួញឆ្ងាយ
 អំពើបាបកុំរៀន
 លាងទោសចេញជាមុន
 បើនឹងចង់គង់ទ្រព្យ
 រឹញបុញ្ញរៀបចាកកល់
 កុំឈ្នានិសង្កត់ខ្យល់
 បើខ្លួនខ្យល់អត់ឃ្លាន
 ជួញខាងកុំឈប់ខាន

ឃើញមិនចំកុំនិយាយ
 នាំឲ្យរលំអំពល់ចិត្ត ។
 ចប់សេចក្តីពីក្បត់ផិត
 គិតសំគាល់រាល់រូបកាយ ។
 គួរតែកុំបណ្តោយឆ្ងាយ
 ស្រេចនៅម្តាយរក្សាកូន ។
 ភ្នាក់មារយាទមិនសុទ្ធសូន្យ
 ដីជូនមួយជួយរក្សា ។
 មេមួយគិតនាំកិច្ចការ
 មើលកិរិយានៃកូនឯង ។
 ដើរយកដៃដាច់សង្វែង
 តែទាស់ភ្នែកបែកមេបា ។
 កេរ្តិ៍អាសោចផុតអាសា
 គេថាឲ្យជំងឺចិត្ត ។
 មិនទាន់ការគួរឲ្យប្រិត
 អាណិតវាៗសងគុណ ។
 គាតក្រវាត់រត់រែកពុន
 ស៊ិនអំពីឪពុកម្តាយ ។
 រកទ្រព្យធនចង់ជូរចាយ
 ជួញរៀងអាយរក្សាគុណ ។
 កុំអៀនប្រៀនក្នុងការបុណ្យ
 ទើបធ្វើបុណ្យចំរើនផល ។
 កុំទំលាប់សាងអកុសល
 ទេវតាផ្តល់ផ្តាច់ធនធាន ។
 កុំបំភ្លាត់ទ្រព្យអ្នកមាន
 រៀនតែរកតាមទៀងត្រង់ ។
 បើចង់បានកុំខ្លាចបង់

ខ្លាចបាត់ឲ្យផ្ចិតផ្ចង់
 កុំភ្លើងធ្វើជាភ្លេច
 ក្រែងចោរចូលមកពូន
 ប្រហែសតែងតែបាត់
 គិតសព្វគ្រប់ដោយផ្លូវ
 នៅផ្ទះស្រះរបង
 ប្រើប្រាស់ខ្ញុំកំដរ
 នឹងប្រើទៅហៅមក
 កុំហាឡើងហង់ឯង
 កុំហួសពាក្យសំដី
 កុំប្រើព្រួតលើប្រឹង
 មនុស្សខឹងច្រើនៗខុស
 ការល្អច្រើនត្រូវខ្ចាត
 ចង់ប្រាជ្ញឲ្យខំប្រឹង
 គំនិតមុនគំនូរ
 បំរើឪពុកម្តាយ
 អ្នកណាបំរើខ្ជាប់
 ជាតិមនុស្សទោះខ្ពស់ទាប
 ពាក្យមនុស្សវែងជាងផ្លូវ
 របស់ទ្រព្យថោកថ្លៃ
 អុងអាងពាងក្រឡ
 កើតមកជាខ្លួនរាស្ត្រ
 សារពើគ្រឿងប្រើប្រាស់
 ពូថៅដឹងកាំបិត
 ខ្សែសេះគោក្របី
 ការងាយកុំឲ្យក្រ
 ថ្ងៃនេះរបេះបែក

ប្រុងថែទាំឲ្យមាំមួន។
 ភ្ជាត់បន្តិចខ្លាចក្រែងជួន
 លួនលបលួចយកទ្រព្យទៅ។
 ប្រុងប្រយ័ត្នតែងតែនៅ
 ស្ងៀមស្ងៀមកុំទ្រាំក្រ។
 របាចងឲ្យជាប់ល្អ
 ឲ្យបរិភោគដោយខ្លួនឯង។
 កុំគំហកយកកំហែង
 ក្រែងកំហល់ទល់កំហឹង។
 ការអ្វីៗឲ្យចេះថ្លឹង
 ក្រែងកើតខឹងវាវាខាត។
 មនុស្សច្រើនឈ្លោះច្រើនប្រមាថ
 យើងចង់ស្អាតកុំខ្លាចយូរ។
 ចង់ក្បួនតឹងរកស៊ីធ្ងរ
 រៀនមានគ្រូមានគេរាប់។
 អ្នកនៅឆ្ងាយគេច្រើនគាប់
 ធ្លាប់តែខុសមិនដែលត្រូវ។
 មិនចោលភាពជាម៉ែឪ
 ស្រូវច្រើនខ្ទប់ខ្ទួចអង្ករ។
 ទុកសំចៃលែឲ្យល្អ
 ត្រដាបទិញកុំឲ្យខ្វះ។
 ក្រប្រាក់មាសឲ្យមានខ្ចាស
 ឲ្យមានចាស់ឲ្យមានថ្មី។
 ពន្លាកខ្ចិតចបវែងខ្លី
 ឃ្លីផ្តៅកាច់សង្រែក។
 អាក្រក់ល្អមានដោយឡែក
 ស្អែកខំរើធ្វើជាឆាប់។

ឈ្មោះការប្រើលើដី
 ឲ្យមានគ្រប់ប្រដាប់
 កុំខ្ជិលល្ងង់ខ្លៅពេក
 ចេះសព្វគ្រប់ប្រសើរ
 ចង់ក្តីឲ្យរៀនច្បាប់
 ចេះអ្វីចេះឲ្យមួន
 កុំដេកចាំសំណាង
 ខំរកកុំទំនេរ
 នឹងដើរស្វែងរកផល
 ឈានខ្លាំងពេកជំពប់
 កុំដេកយូរទ្រមឹក
 តែភ្លឺឡើងភ្ញាក់ភ្លាម
 ជាតិមនុស្សទោះប្រុសស្រី
 ពេលព្រឹកតែងអុស្សាហ៍
 ចង់ធំខំពីតូច
 ការអ្វីឲ្យចេះថ្លឹង
 កុំចង់ខ្ពស់ស្មើមេឃ
 ទោះដើរនិយាយស្តី
 យល់ឆ្ងាយកុំណាយគិត
 មិនជាក់មើលឲ្យចំ
 ទំលាប់ធំជាងច្បាប់
 គ្រាប់ប្រាជ្ញអាចប្រដៅ
 ស្ទឹងស្ទិលសិល្ប៍របៀន
 ស្រលាញ់កុំញេះញ៉ោះ
 ឆ្កែព្រះកុំព្រួយពេក
 កំណប់ដប់សំពាយ
 សំលឹងមើលឲ្យសព្វ

កុំចាំស្រីតឿនប្រើប្រាប់
 ដំរាបរាល់ឲ្យសល់ប្រើ ។
 ឲ្យចេះដេកឲ្យចេះដើរ
 កុំចង់ហើរហួសភាពខ្លួន ។
 រស់និងស្លាប់ឲ្យចេះក្បួន
 កុំបន្លំផ្សំនឹងគេ ។
 កុំក្អេងក្អាងចាំបុព្វ
 រៀនរិះចេះឲ្យគ្រប់ ។
 មិនទាន់ដល់កុំអាលឈប់
 បើដេកយប់ឲ្យស្គាល់យាម ។
 លក់ហួសព្រឹកខុសទំនៀម
 ព្រហាមឡើងក្រោកធ្វើការ ។
 រាស្ត្រមន្ត្រីជាធម្មតា
 ថ្ងៃក្តៅល្អាខ្ជិលលុតតម្កើង ។
 បើខ្លាចខូចកុំឆាប់ខឹង
 កុំប្រឹងដុះតាមដំរី ។
 កុំឱនពេកអាបរាសី
 លែតែលួមឲ្យគួរសម ។
 ទោះយល់ជិតកុំអាលខំ
 ក្រែងច្រឡំសជាខ្មៅ ។
 បើរៀនគ្រាប់កុំគ្រាប់ខ្លៅ
 ស្តីកូនចៅស្តីឲ្យស្មោះ ។
 ឲ្យគេរៀនកុំឲ្យអស់
 បើខឹងទាស់កុំឲ្យទាយ ។
 ឃើញឆ្កែដេកកុំមើលងាយ
 កុំនិយាយប្រាប់សម្លាញ់ ។
 បើនឹងស្អប់កុំអាលបាញ់

ក្តីឈ្នះគេចុះចាញ់
បើខឹងកុំរំលោភ
កុំមាត់ក្រែងភ្លាត់ស្លៀត
កំណើតអាក្រក់ល្អ
ពីកាលបុព្វេពិត
ដាំដូងឲ្យខំថែ
បើជួនសំណាងដល់
ប្រាជ្ញប្រិតបៀនប្រដៅ
រំពឹងក្នុងប្រាជ្ញា
ចេះច្បាប់កេរកាលថ្មី
កូនប្រុសអ្នកខំប្រឹង
ពីឆ្នាំចតទៅ
អាសូរពាក្យអាពុក
អាពុកកាន់តែចាស់
ពាក្យពិតប្រាំរយឃ្លា
អ្នកប្រាជ្ញកិរម្យល្បី
ឈ្មោះអូ ហៅ ង៉ុយផង
ខ្ញុំសូមផ្សងសច្ចា
មូលកូនមូលប្រពន្ធ
ស្មាលាក្រលំបាក
សូមល្អពង្សរូបកាយ
ប្រាជ្ញាកុំទើសទាស់
សូមជាប់សីលបរិសុទ្ធ
អានិសង្សបុណ្យខ្ញុំបាន
សម្បត្តិស្ថិតាល័យ
ពីជាតិនេះទៅមុខ
បងប្អូនកុំខ្ចាត់ខ្ចាយ

កុំភ្ញាក់តាមផ្លូវទៀត ។
បើនឹងល្មោកឲ្យល្មមមាឌ
វាតហួសវង់ផុតគំនិត ។
មាននិងក្រពីគំនិត
ងងឹតពេកមើលមិនយល់ ។
ចង់ស៊ីផ្លែឲ្យដុតគល់
រវល់តែស៊ីឆ្ងាញ់ពិសា ។
ចូរកូនចៅពិចារណា
ស្រាយបញ្ហានេះឲ្យជឿង ។
អស់សេចក្តីតែប៉ុណ្ណឹង
សំលឹងចាំតទៅមុខ ។
ខំធ្វើស្រូវដាក់ជង្រុក
ទុកឲ្យកូនចៅគ្រប់គ្នា ។
ស្តាយខ្លួនណាស់ចូលជរា
ជាសូរចម្លើយឯងហោង ។
លើច្បាប់ថ្មីអស់ល្បួតល្បង
ចង់ជាច្បាប់សំរាប់ជន ។
កើតជាតិណាសូមមានបុណ្យ
ធនសម្បត្តិសំបូរបាយ ។
សូមជឿសចាកចតុរាបាយ
កុំឲ្យឆ្ងាយពីព្រះពុទ្ធ ។
ចេះអាថ៌កំបាំងមាំមុត
លេចទុក្ខសោករោគភ័យ ។
សាងប៉ុន្មានក្នុងលោកិយ
កុំបីឃ្លាតរវាងវង់ឆ្ងាយ ។
មូលអាពុកជួបមូលម្តាយ
អធិប្បាយចែងចប់អេវ៉ា ។

ច្បាប់ល្បើកថ្មី (បទកាកគតិ)

អ្នកព្រះកិរម្យ ព្រះពុទ្ធព្រះធម៌	ភាសាអ៊ុខ្នំ ព្រះសង្ឃជាមុន មាតាបិតា។	បង្គំនឹកគុណ គុណគាប់មហាជួន
ឧបជ្ឈាយ៍ជាធំ អនុសាវន	កាលចាប់ដៃខ្ញុំ ព្រះកម្មវាចា ទាំងសាមសិបបី។	ឲ្យធម៌កេស គុណត្ថអក្ខរា
ខែចេត្រឆ្នាំច លើច្បាប់ប្រដៅ	ចត្វាស័កក កូនចៅប្រុសស្រី ចូរស្តាប់គ្រប់គ្នា។	កតិតកាព្យថ្មី តូចក្តីធំក្តី
ដ្បិតមនុស្សឥឡូវ អំពើអាក្រក់	យកខុសជាត្រូវ ឡើងក្បែរលីលា អាងមាសអាងប្រាក់។	យកឆ្គួតធ្វើជា ព្រហ្មើនពានពារ
អាងព្រើលអាងប្រាជ្ញ អាងជើងអាងដៃ	អាងកោងអាងកាច អាងវាយអាងធាក់ អាងម៉ាស៊ីនកាត់ក។	អាងកាប់អាងចាក់ អាងគុកច្រវាក់
អាងសុទ្ធតែខុស អ្នកគិតឲ្យល្អិត	កូនអើយចាំចុះ ដ្បិតស្រុកលោកក្រ តទៀតទៅមុខ។	អាងនោះមិនល្អ ប្រមាណតំណ
សាសនានៅឆ្ងាយ កើតទាន់លោកីយ៍	លែងបានសប្បាយ លឺតែទំនុក ចូរចាំគ្រប់គ្នា។	មានតែកើតទុក្ខ ដំណែលអាពុក
អ្នកជឿពាក្យចាស់ អ្នកហ៊ានស្បែកដាច	ជឿចាំឲ្យណាស់ អ្នកខ្លាចស្បែកដា កុំយកខ្លួនបៀត។	កុំធ្វើបំពារ មនុស្សចោរប៉ោបៀ
ឃើញរិកគេល្អ យើងរិកគេល្អ	ទោះបីមានក្រ យកគេជាញាតិ	

គួររាប់អ្នកក្រៅ	ដៅអ្នកឯទៀត	រាប់រើសមារយាទ
	សុចរិតត្រឹមត្រូវ។	
រៀនបទរៀនបាទ	កុំកោងហួសខ្នាត	កុំភ្លាត់ខុសផ្លូវ
កុំភ្លើនភ្លេចម៉ែ	កុំប្រែហួសឱ	ឃើញចាស់សក់ស្កូវ
	កុំស្កូវមើលងាយ។	
បន្ទន់អាត្មា	ខ្លាចមេខ្លាចបា	ខ្លាចតាខ្លាចយាយ
បំរើមហាក្សត្រ	ប្រយ័ត្នស្តេចទាយ	ពាក្យពិតទំនាយ
	លោយកេរ្តិ៍ឈ្មោះ។	
ពាក្យស្តេចពាក្យគ្រូ	មានប្រែមានជូរ	កំរើរោះ
ជួនទាយឲ្យទាប	ជួនទាយឲ្យខ្ពស់	ទាយឲ្យសក្តិយស
	ទាញចុះកុំខឹង។	
បំរើមើលភេទ	ចំណាំព្រះនេត្រ	ហេតុខ្លួនឲ្យដឹង
ខ្លួនខ្ជិលហែព្រើល	លោកមើលសំលឹង	សំលក់ឲ្យប្រឹង
	ខំប្រិតសូត្ររៀន។	
បំរើមើលពុត	ប្រាជ្ញាឲ្យមុត	ស្មារតីឲ្យមាន
បើខ្លៅឲ្យប្រាជ្ញ	បើខ្លាចឲ្យហ៊ាន	ចង់បានរបៀន
	កុំអៀនកុំខ្មាស។	
ពុតលោកថាធំ	ជ្រងោប៉ុនភ្នំ	ឯងមើលមិនច្បាស់
បំរើលោកណា	លោកហ្នឹងជាម្ចាស់	លោកស្អប់អ្វីណាស់
	ប្រាសចោលឲ្យឆ្ងាយ។	
កុំឈមឈរជិត	កុំយកធ្វើមិត្ត	ភ្លាត់ខ្លួនអន្តរាយ
បើប្រពន្ធកូន	បងប្អូនចៅហ្វាយ	អាពុកឬម្តាយ
	ឱនកាយប្រតិបត្តិ។	
អ្នកកុំមើលងាយ	ឃើញគេរីករាយ	ព្រួយខ្លួនប្រយ័ត្ន
ត្រកូលញាតិដៅ	កូនចៅមហាក្សត្រ	ស្នើថ្លើមប្រមាត់
	ប្រមាថមិនបាន។	

ទោះអ្នកដទៃ កុំថាតែមនុស្ស	អ្នកព្រៀងអ្នកព្រៃ ទោះសត្វតិរិច្ឆាន ជួយថែរក្សា ។	ដែលលោករាប់អាន ឯស្តាប់មិនបាន
របស់រឿងព្យ ទ្រព្យណាសំលាញ់	ដែលជាសំអប់ អស់អញឱហាត ជួយថែរក្សា ។	កុំបាច់សំអាត ចូរចៅសង្វាត
កុំជិះកុំជាន់ បុរាណហៅផ្ទៃ	ស្មៅផ្ទៃអាចម៍មាន់ ពីរបីប្រការ ដុះដាក់ត្រង់ហ្នឹង ។	ពាក្យចាស់ឧមា កុំស៊ីត្រង់ណា
សាច់សាលាហិត អាពុកផ្ទៃផ្តាំ	កុំផ្ទុលផ្តេកផ្តិត ចូរចាំចេះប្លឹង និងស្បែកខាងក្រៅ ។	ផ្ទុចទោសកើតប្លឹង សាច់ថ្លើមស្លុតឆ្អឹង
សាច់ស្លុតក្នុងខ្លួន សរសៃនិងស្បែក	ទុកស្មើបងប្អូន ចែកជាញាតិដៅ ជាស្មៅអាចមាន់ ។	ប្រពន្ធកូនចៅ ខ្ញុំស្រីខាងក្រៅ
ស្រីខ្ញុំកំដរ កុំលួចលបលេង	បើឃើញរូបល្អ ក្រែងម្ចាស់គេទាន់ អាប់អន់អាត្មា ។	កុំលលួកលាន់ កុំភប់កុំកាន់
បើអ្នកមានយស ធ្វើធំធ្វើបី	មានសក្តិខ្ពង់ខ្ពស់ មន្ត្រីមានត្រា សាលាកុំងឿយ ។	គាប់នឹងរាជការ ព្រះហ្លួងឧកញ៉ា
ចេះច្បាប់បារាំង កុំធ្វើងហួសមាឌ	កុំភ្លេចសច្ច៍ ភ្លេចញាតិប្រុសស្រី យកឧបេក្ខា ។	កតញ្ញូខន្តី ជំនុំកាត់ក្តី
កុំកាន់សីហលោ កុំជក់អាភៀន	កុំកាន់លោភោ កុំឃ្លានផឹកស្រា	ទោសោមោហោ កុំស្តាប់ត្រង់ណា

	សច្ចាយកត្រង់ ។	
ល្អងលោមពិសោធន៍	កុំឆបញ្ឆោត	បញ្ចូលឲ្យបង់
ឲ្យបែកឲ្យបាក់	ពាក្យសត្យពាក្យសង្ឃ	កូនអើយផ្ចិតផ្ចង់
	តំរង់ស្មារតី ។	
កុំភ្លើងឃើញប្រាក់	កុំភ្លើងភ្លាត់សក្តិ	ធ្លាក់ទៅអវចី
កាន់ធម៌ទសពិធម៌	រឹតឡើងរាសី	គាប់ពីលោកិយ៍
	ដល់បរលោកនាយ ។	
អ្នកក្តីជាភ្លើង	កុំកាត់ជាន់ជើង	អ្នកម្ខាងមើលងាយ
ចៅក្រមជាទឹក	លើករំលាយ	កុំជេរកុំវាយ
	បង្ខំនាំខុស ។	
ចោរលួចចោរប្លន់	រឺចោរស្ម័គ្រស្មន់	តណ្ហាស្រីប្រុស
កុំស្អប់ខាងណោះ	បញ្ចុះខាងណោះ	ល្អងលោមបញ្ចុះ
	បញ្ចូលចិត្តក្តី ។	
កុំដុតឲ្យក្តៅ	បើឃើញអ្នកខ្មៅ	ប្រាជ្ញាគ្នាខ្លី
កុំឃើញប្រាក់ប្រុស	បន្តុះខាងស្រី	បើកាន់ច្បាប់ថ្មី
	កុំចោលច្បាប់ចាស់ ។	
កុំជឿលអ្នកស្រែ	ត្រកូលឯងខ្មែរ	កុំប្រែក្រលាស់
ក្រលេកមើលគុណ	ទន់ខ្លួនសំពះ	កុំធ្វើអ្នកណាស់
	កុំគួរអ្នកក្រ ។	
អ្នកកុំភ្លេចគុណ	គ្រូលេខនព្វន្ត	គ្រូសូត្រអក្សរ
កុំចាប់ដៃទាញ	គំនាប់ងក់ក	កុំជជែកត
	ស្មើមិត្តសំលាញ់ ។	
រាស្ត្ររត់ចូលជ្រក	សួរសាច់ទៅមក	កុំអើងងអញ
ពាក្យពុំពិរោះ	គេកើតម្នាញ់	គេជឿលផ្ទាល់ផ្ទាញ់
	អន្តរាយកេរ្តិ៍ឈ្មោះ ។	
កុំឆ្អឹងអាងបុណ្យ	ស្រដីឲ្យទន់	ពោលពាក្យពិរោះ

ខ្លួនអ្នកនឹងប្តឹង	នឹងឡើងសក្តិយស	កុំឆ្កៀតនាំឈ្លោះ
	ញុះញង់អ្នកធំ ។	
កុំស្អប់អ្នកតូច	បើឃើញគ្នាខូច	គួរគិតប្រមុំ
ទោសគ្នាតិចតួច	ផ្អូចឡើងជាធំ	ផ្សែងពូតជាដុំ
	ផ្អែរឆេះជាភ្លើង ។	
កុំភ្លើនភ្លេចខ្លួន	ចេះសាសន៍ចិនយួន	កុំចោលខ្មែរយើង
កុំធ្វើក្រអើត	កុំពើតកុំពឹង	កុំពាក់ស្បែកជើង
	ចូលវត្តលោកសង្ឃ ។	
ដោះម្នកដាក់ឆ័ត្រ	ឱនកាយប្រតិបត្តិ	លំអុតឱនអង្គ
កុំស៊ីតាមឃ្លាន	កុំហ៊ានតាមចង់	កាន់ច្បាប់ស្រុកហ្វូងៗ
	កុំបង់សាសនា ។	
កុំចង់ប្តឹងពេក	កុំលើកដំណេក	ហួសមេហួសបា
តែងខ្លួនឲ្យល្មម	មើលពូជពង្សា	សង្ខេបនិដ្ឋិតា
	រឿងផ្តប់បុណ្យសក្តិ ។	
បើទៅជាវាស្រូវ	ប្រាជ្ញាវៃឈ្លាស	គួរវាសឆ្លកឆ្លាក់
ឲ្យឆ្កៀតរែកពុន	បើធ្ងន់សុំដាក់	ខំរកមាសប្រាក់
	ឲ្យគ្រាន់ទាន់ចាយ ។	
រាជ្យបារាំងសេស	កូនកុំប្រហែស	កុំថ្មមរូបកាយ
ដើរគិតដេកគិត	ជួញដីតជួញឆ្ងាយ	បើចង់សប្បាយ
	ស្រេចនៅមានទ្រព្យ ។	
រាជ្យហ្លួងពីមុន	រកស៊ីរែកពុន	មានក្រតាមភ័ព្វ
រាជ្យលោកឥឡូវ	ត្រូវខំឲ្យញាប់	តែខ្ជិលច្រើនជាប់
	ខ្មោះជើងខ្មោះដៃ ។	
តាំងពីផ្ទាំងច	ចាំជាដំណ	ទំនិញឡើងថ្លៃ
ចងក្បិតឲ្យតឹង	ប្រឹងកុំសំចៃ	សញ្ជឹងយប់ថ្ងៃ
	កុំឲ្យក្រខ្សត់ ។	

បើចង់ស្រាលខ្លួន កុំចេះស្ទាក់ស្ទើ	រៀនសូត្រឲ្យមួន ល្វីល្វើតតបទ ប្រាក់រត់តាមហៅ ។	ឲ្យមាំឲ្យស្អាត់ បើចេះប្រាកដ
កុំថ្នមកំលាំង រៀនអ្វីឲ្យឆ្អិន	កាប់ដឹកចូកចាំង កុំឲ្យខ្លោចផៅ ក្រក្រៅសន្លាប់ ។	កុំថារងាភ្លៅ កុំដេកតែខ្លៅ
បើល្ងង់ឲ្យចេះ អីន្ទ្រឆ្វេងស្តាំ	រករៀនតំរិះ កុំចាំគេប្រាប់ រៀនមើលឲ្យស្អែង ។	រិះរកតំរាប់ រៀនស្តីរៀនស្តាប់
កើតមកជាមនុស្ស បើក្រឲ្យមាន	ទាំងស្រីទាំងប្រុស វិញ្ញាណចេះក្រែង កុំដេកតែក្រ ។	មិនដែលចេះឯង គិតគ្រប់កន្លែង
កុំប្លន់កុំលួច បោកប្រាសយកប្រាក់	កុំខ្ជិលកុំខូច ច្រវាក់ជាប់ក សុច្ឆរិតត្រឹមត្រូវ ។	កុហកឆ្ងរឆ កាន់មារយាទល្អ
កូនអើយរកស៊ី កុំតាមអ្នកណា	កកាយធរណី បាតាមតែខ្ចី កុំស្រាស់បន្លា ។	ធ្វើស្រែយកស្រូវ លើកភ្លឺជិតផ្លូវ
គេដើរយប់ថ្ងៃ ចៀសចុះជាន់ស្រូវ	មុតជើងមុតដៃ ហើយជេរផ្កាសា ស្រាស់ដើរមិនរួច ។	ដឹងចៀសទៅណា កូនម្តាយអាណា
កុំយកគល់ឈើ ជំពប់ជើងគេ	ទៅដាក់ពីលើ គេថាឯងខូច ប្រដូចមេបា ។	ទោះធំទោះតូច ជេរជៀលដល់ពូជ
លើកភ្លឺឲ្យធំ ស្មើបានសង់ស្ពាន	បង្គាប់ឲ្យមាំ នឹងមិនផលា	គាប់ភ្នែកទេវតា កើតសាធុការ

	អាយុយើងវែង ។	
កូនអើយធរណី	បើតាមគម្ពីរ	ដែលលោកសំដែង
កុំចង់បានធំ	ក្រមុំឆ្វេងឆ្វែង	កុំលើកដឹងង
	លបដាក់ស្រែតេ ។	
អំពើអាក្រក់	មួយចំរៀកសក់	ធ្លាក់ទៅនិរយេ
បច្ចុប្បន្នលោកិយ៍	កើតក្តីវាយជេរ	មិនដែលសុខទេ
	ព្រោះដីមួយហត្ថ ។	
កុំជួញចង់ទាស់	ខូចខាតរបស់	អស់ទ្រព្យសម្បត្តិ
ចង់គង់ប្រយោជន៍	ឲ្យចេះប្រយ័ត្ន	ពាក្យឱមួយមាត់
	ឲ្យគិតមួយម៉ោង ។	
សំអាតផ្ចិតផ្ចង់	លើកក្តីឲ្យត្រង់	កុំលើកឲ្យកោង
អ្នកកុំប្រហែស	ក្រែងមានប្រហោង	លើកមើលទំនង
	ទំនាបទឹកហូរ ។	
ចំនួនទឹកស្ទឹង	ទឹកព្រែកទឹកបឹង	ទឹកវាលទឹកអូរ
អ្នកលើលិចស្រូវ	ត្រូវបើកបង្ហូរ	អ្នកក្រោមកុំថ្ងូរ
	បន្ទុះហួសទៅ ។	
រាំងរឹងថ្ងៃយប់	កុំឲ្យបាក់ជ្រៅ	ឆាប់លើកឆាប់ទប់
កត្តិកចេញខ្យល់	តំកល់ទឹកនៅ	បើចង់បានស្រូវ
	ស្រេចនៅត្រឹមថ្ងៃ ។	
កុំយកគ្រាប់ភ្លោត	ទៅដាំទៅដោត	ពីលើភ្លឺស្រែ
ចិត្តគិតប្រមាណ	ចង់បានផ្កាផ្លែ	ដាំដុះដង្ហែ
	បង្កិនខ្លួនឯង ។	
ដល់ភ្លោតឡើងគល់	ឡើងកើតនាំខ្វល់	ឆាងលូតឡើងវែង
ក្នុងរាស់ជាប់នឹម	ក្របីជាប់ស្នែង	ទទេសទទេង
	ក្នុងឆ្វេងមិនត្រូវ ។	
ដល់ភ្លោតវាធំ	មានស្លឹកវាទុំ	វាជ្រុះក្នុងស្រូវ

ស្រែឆ្ងាយពីផ្ទះ	ឃ្លាតណាស់ពីផ្លូវ	ទំរាំតែទៅ
កូនអើយកុំឆោត	រលួយស្រូវអស់។	
ដីទួលចំការ	បើចង់បានភ្នោត	ដាំដោយកៀនកោះ
	ឯណាចន្លោះ	ដាំជារបស់
	ជាយជួររបង។	
របៀបចំការ	ថែទាំរក្សា	យូរៗស្រាស់ម្តង
ស្រាស់ឲ្យត្រូវជួរ	មើលគួរសមផង	កុំបើកមុជឆ្នង
	ទៅស្រាស់ខាងក្រៅ។	
មិនគាប់ប្រសើរ	របងវាដើរ	អ្នកម្ខាងវាក្តៅ
កើតក្តីកើតក្តាំ	អស់ខោអស់អាវ	ខឹងអស់ញាតិដៅ
	ពីព្រោះចំការ។	
មួយទៀតរបង	ជិតផ្លូវអ្នកផង	គេទៅណាៗ
ធ្វើឲ្យទូលាយ	កុំរាយបន្លា	កាប់ឆ្កេះទាត់ផ្ការ
	ឲ្យឆ្ងាយពីផ្លូវ។	
កុំធ្វើចង្អៀត	ក្រែងយប់អាជ្រាត្រ	ខ្លះមកខ្លះទៅ
ចៀសគ្នាមិនរួច	បើកបរកាត់ស្រូវ	ជេរម្តាយតាមផ្លូវ
	រហូតដល់ផ្ទះ។	
កូនអើយអ្នកចាំ	អ្នកកុំចងកម្ម	មានពៀរច្រើនណាស់
ជាតិក្រោយខ្នក់ខ្លួន	កខ្វះកខ្វាស	សូវបោលដីខ្លះ
	មិនខាតប៉ុន្មាន។	
កុំខ្លាចតែក្រ	ធ្វើរីកមិនល្អ	ច្រើនកើតឱស្ថាន
រអែករអោក	បាត់ញាតិសន្តាន	ឥតគេរាប់អាន
	មានតែគេស្អប់។	
កាន់រឹកឲ្យខ្ពស់	ឲ្យខ្លឹមពាក្យឈ្មោះ	ទើបបានជាគាប់
យកឆោតដាក់ខ្លួន	ច្រើនមានគេរាប់	បើខ្លួនឥតទ្រព្យ
	កុំធ្លាប់ហ៊ានខ្លី។	

គ្រប់ការសារពើ នាស់រទេះ	ចង្កេរកញ្ជី គោសេះក្របី ខ្ចីប្រាក់គេទិញ ។	កន្លាំងតោល្លី បើបានជាខ្ចី
យកមករកស៊ី របស់បានយើង	ខែមួយខែពីរ ជាជើងជួញចេញ ពេញជាទ្រព្យឯង ។	សងប្រាក់គេវិញ ឯទ្រព្យនោះមិញ
កុំខ្ចីគេប្រើ ជួនជាបាក់បែក	តែមួយដំណើរ ជជែកទាស់ទែង ចាស់ផ្លាស់ជាថ្មី ។	មិនយូរអង្វែង សងគេមិនលែង
កើតមកជាប្រុស បួសរៀនធម៌អាចិ	គិតឲ្យសព្វសុស សាស្ត្រាបាលី កុំបីចន្លោះ ។	កុំឲ្យសល់អ្វី បរលោកលោកិយ
សឹកមករកស៊ី កុហកជឿបុល	កកាយធរណី បំណុលរុកោះ អស់ស្រែចំការ ។	ធ្វើជាគ្រហស្ថ ច្រើនគេដាក់ខ្មោះ
ធ្វើរាស្ត្ររកស៊ី ក្រហេតុពីខ្ជិល	ចិញ្ចឹមគោញី មានត្បិតអុស្សាហ៍ មិនស្មើគំនិត ។	ថែទាំព្យាបាល អ្នកមានប្រាជ្ញា
កំណើតសំណាង ពីកាលជាតិមុន	សំណូមសូមសាង បុណ្យព្រេងអតិត ទើបកើតសំណាង ។	កកើតពីគិត កើតរូបគំនិត
ឯមនុស្សសំណាល់ ដប់ឆ្នាំនេះហើយ	ល្ងង់ល្ងើងឆ្ងល់ ប្រកាន់ម្យ៉ាងៗ ខ្លះអាងគំនិត ។	ទាស់ទែងក្មេងក្មាង ខ្លះអួតសំណាង
កូនចៅប្រុសស្រី បើរកស្រុកឆ្ងាយ	រកប្រពន្ធប្តី ឲ្យម្តាយពិនិត្យ	ឲ្យរកស្រុកជិត ឲ្យត្រឹមត្រូវពិត

	ពូជពង្សវតារ។	
កូនអើយអ្នកចាំ	កុំជឿខែឆ្នាំ	កុំជឿតំរា
ពាក្យកូនទាំងឡាយ	កើតពីមនុស្សចារ	ពីដូនពីតា
	ចារតាមសំគាល់។	
អ្នកជឿតែពូជ	អំបូរធ្លាប់ខូច	វាខូចរាងរាល់
ពូជមានវាមាន	ពូជទាល់វាទល់	កុសលអកុសល
	យើងមើលមិនជាក់។	
ប្រពន្ធនិងប្តី	អាយុវែងខ្លី	យើងមើលមិនច្បាស់
កុំយកពូជល្បែង	ពូជភ្លេងអារក្ខ	បើម្ល៉េងប្រាក់
	រកអាយុវែង។	
អំបូរពង្សពូជ	ត្រកូលធ្លាប់ខូច	វាខូចមិនលែង
ពូជចោរស្រីៗ	យកប្តីចិត្តឯង	មិនគិតកោតក្រែង
	ខ្លាចចិត្តមេបា។	
កូនចៅស្រីៗ	បើនឹងយកប្តី	ឲ្យមើលកិរិយា
មួយភ្លេងអារក្ខ	មួយអ្នកបាណា	មួយអ្នកផឹកស្រា
	មួយអ្នកចង់ស្រី។	
មួយអ្នកក្រមាច់	លេងដោមលេងអាច់	ច្រើនអាយុខ្លី
ប្រកាច់ដាច់លក្ខណ៍	ជាន់អារក្ខព្រៃ	មួយគឺមន្ត្រី
	ធ្វើក្រមជំទប់។	
ជំទាយតែដើរ	មេស្រុកគេប្រើ	ទាំងថ្ងៃទាំងយប់
មានម្នាក់ខ្វះឆ័ត្រ	កំរមានគ្រប់	មួយទៀតកុំកប់
	ជួញប្រាំប្រការ។	
ប្រាកដជាខុស	លក់សត្វទាំងរស់	មិនចេះអនិច្ចា
សព្វសត្វអ្វីៗ	បក្សីបក្សា	ព្រាត់មេព្រាត់បា
	ទេវតាលោកលក់។	
លោកិយនេះខ្សត់	យម្ភបាលគេកត់	នៅស្ថានរក

មួយហួយអាប៉ោង	ប៉ោបៀគ្រប់មុខ	កូនអើយចាំទុក
	ក្រគ្រប់ប្រាំបី។	
ឯអ្នកទាំងអស់	រកស៊ីម៉ែម៉ស់	ច្រើនជាងស្រីៗ
ប្រាជ្ញានោះវែង	គំនិតនោះខ្លី	ប្រពន្ធដេរស្តី
	អាងឈ្មោះបំពាន។	
នេះពូជអ្នកក្រ	រស់ទាំងត្រជវ	ទាំងអត់ទាំងឃ្លាន
ធ្វើគុណនឹងគេ	រកគេសងគ្មាន	ហេតុនេះកុំរៀន
	ទាំងប្រាំបីផ្លូវ។	
យ៉ាងអ្នកនេសាទ	មិនដែលសង្វាត	ធ្វើស្រែបានស្រូវ
ប្រព្រឹត្តសាងកម្ម	ប្រចាំរដូវ	វង្វេងខុសត្រូវ
	ព្យាយាមសំលាប់។	
អន្ទាក់ជង់កុក	អង្ក្រុតឈ្នាំងឈ្នក់	គ្រប់គ្រឿងប្រដាប់
ថ្នូកបៀត្រពាំង	ទប់បាំងបាចចាប់	ចោលស្រូវកណ្តាប់
	កណ្តុរកាត់អស់។	
កំពប់ខ្ចាត់ខ្ចាយ	ខូចខាតអន្តរាយ	មិនស្តាយស្រណោះ
យប់រល់ប្របក់	ចង់បានត្រីរស់	ខែភ្លឺរល់ឆ្នុះ
	ដើរដេញសំពោច។	
វក់តែសប្បាយ	ដើរដេញទន្សាយ	ដើរចងសន្ទូច
អំពើអស់នោះ	ច្រើនខ្វះស្រូវពូជ	ធ្វើបានតិចតួច
	អាងជឿគេស៊ី។	
កូនអើយបំណុល	ចងការជឿបុល	មួយឡើងជាពីរ
អ្នកភ្លេងអារក្ខ	ច្រើនទឹមគោញី	ធ្វើស្រែមួយពីរ
	ធ្វើសោះតែខាន។	
ថ្ងៃដេកក្រភ្ញាក់	យប់លៀងអារក្ខ	ឈឺឆ្កាសសន្តាន
គេស៊ីគេពីង	នឹងឈប់មិនបាន	គេរករាប់អាន
	កាលមានធុរៈ។	

ផ្ដុំប្ដីកូតទ្រ ឯងពីងគេវិញ	ស្រែកប្រៀងវាយស្ដរ គេគ្មានជំពាក់ ដោយសារឲ្យថ្លៃ ។	មិនបានលុយកាក់ ពីងបានម្នាក់ៗ
ឡើងភ្នោតភ្ជួរស្រែ ច្រូតកាត់ចង់ឆាប់	កំទាន់គេ ជួលគេពេញថ្លៃ នាំខាតធ្វើការ ។	ជឿតដេកដល់ថ្ងៃ ចំណេះចង្រៃ
ឯខ្មោចអារក្ខ សំពះនឹកគុណ	ស្លាប់ដប់រស់ម្នាក់ ខ្មោចប្រេតដូនតា នឹកគុណអ្នកភ្លេង ។	ថ្វាយចេកថ្វាយស្រា មិនដែលអ្នកណា
ឯអ្នកប្រមឹក សំដីច្រើនតឹង	ប្រមូលកនផឹក ស្រវឹងវង្វេង មិនចេះក្រខ្យត់ ។	ធ្វើភៀននឹងក្មេង ចំហរអួតក្មេង
អួតទាំងបំពាន ឯងចេះតែកិន	ផឹកម៉ែលុយមាន ចិនគិតតែកត់ យកស្រែបញ្ចាំ ។	ផឹកម៉ែលុយអត់ ផឹកដល់កំណត់
សល់ថ្នាលមួយពីរ ផឹកជ្រុលហួសល្អត់	វាយគោស្មារស៊ី អត់បាយរាប់ឆ្នាំ បញ្ចាំកូនទៀត ។	មិនគិតខ្លាចកម្ម អស់ស្រែបញ្ចាំ
កំណើតផឹកស្រា អ្នកមួយផឹកស្ទើរ	ផឹកផុតមេត្តា លឿលឿចេះធ្លៀត ច្រើននៅខ្ញុំចិន ។	ផឹកជ្រុលហួសមាឌ ម្យ៉ាងផឹកផុតមាយាទ
វែកទឹកពុះអុស ស៊ូវែកខំអត់	វាទុញវាតុះ សំពត់ខើចក្បិន ចិនដួសហៅស៊ី ។	ចាក់កែវផឹកសិន ទំរាំបាយឆ្អិន
ឆ្ងាញ់តែម្នាក់ឯង ដងទឹកស្រោចគ្រប់	ឆ្អែតហើយខំស្វែង ស្រោចខ្លឹមម្លេសដី	ខំលើកខំលី ខ្ញុំចិនម៉ែពីរ

	វិលទៅរាំងផ្ទះ ។	
ឯអ្នកចង់ស្រី	ប្រពន្ធពីបី	ថាឯងអ្នកណាស់
គន់ឯសំពត់	តែមួយបន្លាស់	ពាក់អាវបំណាស់
	កំរមានថ្មី ។	
ផ្ទះលេចវាលល្វឹង	ជញ្ជាំងចងហ៊ឹង	ស្នាដៃបាយសី
ខ្លួចប្រេងក្រមួន	ម្លូស្លាបារី	កំលោះពីរបី
	ចោមរោមរៀនស្នែង ។	
រៀនស្នាលរៀនស្និទ្ធ	កើតក្តីពីក្តីត	ព្រួយចិត្តម៉ែឪ
កូនអើយប្រពន្ធ	អាងមន្តពូកែ	ត្រូវគុករាប់ខែ
	អស់ស្រែត្រពាំង ។	
ធម្មតាប្រពន្ធ	បានដោយសីលមន្ត	ដោយស្ងាត់កំបាំង
រកស៊ីលៀងភ្នែក	បានវែកខ្វះឆ្នាំង	បានល្អិតឆ្នាំង
	នៅខ្លះចង្ហើរ ។	
បាននេះខ្លះនោះ	ក្រហេតុពីព្រោះ	អាពុកម្តាយជេរ
បើចូលជំនុំ	មិនរម្យដូចគេ	អង្គុយវេរវេរ
	មិនហ៊ានហាលមុខ ។	
នេះពុតអ្នកក្រ	ចាំជាតំណ	តជាទំនុក
ប្រយ័ត្នជំនឿល	គេជឿលអាពុក	កូនអើយចាំទុក
	ចាំតកូនចៅ ។	
រក្សាពូជពង្ស	បើខ្លួនល្អិតល្អង់	ស្តាប់ចាស់ប្រដៅ
កុំស្អប់អ្នកប្រាជ្ញ	កុំខ្លាចអ្នកខ្មៅ	បើមនុស្សឆោតឆោត
	កូនឯងកុំភប់ ។	
កុំភ័យខ្លាចអត់	មើលឲ្យប្រាកដ	គួរយកគួរឈប់
គួរឈានគួរឈោង	តោងមើលឲ្យគ្រប់	កុំចេះតែងប់
	មិនស្តាប់ឪម៉ែ ។	
រកប្តីប្រពន្ធ	ឲ្យគិតឲ្យគន់	ឲ្យមើលច្នៃថៃ

ត្រកូលក្រខ្យត់	ប្រាកដតាមខ្សែ	បីដូចឈើផ្លែ
	មិនដែលចេះក្លាយ ។	
ដូរផ្អែមជំតូច	ដើមក្រូចផ្លែក្រូច	ដើមស្វាយផ្លែស្វាយ
ពូជស្រីចោរក្បត់	មិនអត់សាហាយ	ពូជស្រីមេម៉ាយ
	ពីម្តាយដល់កូន ។	
រើសពូជមិនខុស	ពូជសាំងនិងប្រុស	ទាំងអស់បងប្អូន
ពូជសែនមេបា	ពីតាដល់ដូន	ពូជល្អសុទ្ធសូន្យ
	ពីដូនដល់ចៅ ។	
រករូបមិនក្រ	អាក្រក់ហើយស	មារយាទល្អហើយខ្មៅ
ស្រីក្មេងមានខ្មាស	ប្រដូចតាមដៅ	ចាស់ចង់ប្រដៅ
	មិនសូវខុសខាន ។	
ពាក្យចាស់លោកថា	ធ្វើស្រែចំការ	ស្តាប់មហាសង្គ្រាន្ត
ធ្វើម្តងខុសខាត	ធ្វើម្តងទៀតបាន	ធ្វើតាមប្រមាណ
	ប្រមើលទឹកភ្លៀង ។	
រកប្តីប្រពន្ធ	ឲ្យគយឲ្យគន់	រើសរករូបរាង
ពូជថ្លៃល្មមយក	ពូជថោកល្មមរាង	រូបល្អរិកល្បឿង
	នាងកុំប្រសព្វ ។	
ជាតិស្រីនិងប្រុស	បើបានជាខុស	ខុសទាល់ថ្ងៃងាប់
បើបានរូបល្អ	ក៏មានភ័ព្វ	មានខុសមានគាប់
	ដូចស្រែចំការ ។	
មួយទៀតអ្នកចាំ	អាពុកចំណាំ	ទុកជាតំរា
កុំយកតំរាប់	កុំស្តាប់អាចារ្យ	បើនឹងរៀបការ
	កុំការប្រជួន ។	
ប្រជែងវេលា	លឺស្តីឆ្លើយគ្នា	ប្រទប់ប្រទួន
ស្រុកជិតភូមិផង	របងដោយខ្លួន	អាចារ្យអាងក្បួន
	ថាសុខសប្បាយ ។	

កូនអើយអ្នកចាំ ច្រើនស្លាប់បីនាក់	យូរណាស់៤ឆ្នាំ រស់ម្នាក់មេម៉ាយ មិនឃើញអាពុក។	ព្រាត់ប្រាស់អន្តរាយ កូនឃើញតែម្តាយ
មានកាលស្លាប់ស្រី យកប្រពន្ធទៀត	ស្លាប់ចោលកូនខ្ចី កំពេញមុខ បែកគ្នាខ្ចាត់ខ្ចាយ។	ប្តីនៅរងទុក្ខ កូននិងអាពុក
កូនចៅស្រីៗ ស្ងួតនៅម្នាក់ឯង	បើនឹងយកប្តី បន្លែងនឹងម្តាយ ស្តាយខ្លួនក្រមុំ។	កុំយកពោះម៉ាយ អាណិតរូបកាយ
ហៅប្រុសអក់ពូ យកឯងជាចុង	ប្រពន្ធដើមស្លាប់ បំរុងតែយំ ព្រួយចិត្តម៉ែឪ។	មានកូនតូចធំ ច្រើនឈ្មោះជំនុំ
ហៅប្រុសចិត្តពីរ ឯងនឿយស្ទើរស្លាប់	ពិបាករកស៊ី ផ្តាច់ចិត្តមិនត្រូវ ខ្លួនឯងស្លាប់ទៀត។	រញ្ជាំញ្ជៅ បីបួនដូរ
ចង្រៃខាងប្រុស ស្រីណាខំយក	កូនអើយចាំចុះ ស្រីនោះបង់មារយាទ ខ្ទប់គ្រប់ជាបី។	កុំយកខ្លួនបៀត ប្រុសព្រួយខ្ទប់ធាតុ
យកទៀតជាបួន ប្រាកដមិនខុស	គ្រោះដល់ស្លាប់ខ្លួន ប្រុសក្នុងលោកិយ ស្លាប់រស់រូបមួយ។	មេម៉ាយខាងស្រី ស៊ូនៅអត់ប្តី
បើខ្លួនកំព្រា កាន់មារយាទល្អ	រំពឹងមីងមា មិនក្រគេជួយ រត់ចូលឲ្យប្រើ។	រកស៊ីមិនព្រួយ បងប្អូនកូនក្មួយ
ពោះម៉ាយមានបី អាមួយស្រីលែង	កុំយកធ្វើប្តី ស្រីគេគ្រាន់បើ	មិនគាប់ប្រសើរ ពោះម៉ាយក្លាយដើរ

	អាងលែងប្រពន្ធ។	
ពោះម៉ាយទាំងអស់	កុំយកឲ្យសោះ	ហៅប្រុសទូរជន
ទូរជាតិអប្រិយ	ស្រីកើតទុក្ខធ្ងន់	ហៅមួយជំនាន់
	ចំណាំមិនខុស។	
កំលោះចាស់យូរ	ចាស់ទុំគេបួរ	ល្មមព្រមយកចុះ
រកស៊ីមានបាន	សុខសាន្តឥតឈ្លោះ	ចំរើនរូបរស់
	អាយុយើងយូរ។	
កុំយកប្តីប្អូន	ថោករាសីខ្លួន	រកស៊ីមិនធូរ
គេហៅឯងធំ	សមហៅគេពូ	ច្រើនខ្ជិលមូទុ
	ម៉េះម៉ស់នឹងល្បែង។	
វាច្រើនមើលងាយ	ហៅស្ត្រីនិយាយ	ហៅហាងហៅឯង
ខ្លួនយើងជាស្រី	ស្រីដីឥតក្រែង	យល់គេប្អូនឯង
	ឯងមើលងាយដេរ។	
ពាក្យចាស់លោកចង	ប្តីទុកស្នើបង	ប្រពន្ធស្នើម៉ែ
មើលងាយរាល់ថ្ងៃ	ចង្រៃរាល់ខែ	រកស៊ីធ្វើស្រែ
	ច្រើនខាតគ្រាប់ស្រូវ។	
គួរយកប្តីបង	ពាក្យចាស់លោកចង	ទុកប្តីស្នើឪ
ខ្លួនឯងប្រមាថ	ប្រតិបត្តិឲ្យត្រូវ	រាសីគង់នៅ
	ទេព្រឹក្សរក្សា។	
ប្រពន្ធនិងប្តី	ធំស្រេចនឹងស្រី	គត់គង់ភរិយា
ឈ្លោះហើយច្រើនខ្សត់	ស្រីអត់លក្ខណា	ប្តីខ្ជិលអុស្សាហ៍
	ព្រោះរិកប្រពន្ធ។	
ជាតិស្រីមានលក្ខណ៍	ទេវតាពុំនាក់	កបកើតទ្រព្យធន
ប្រទេចជេរវាយ	ចង្រៃទូរជន	ជួរជាតិលើសលន់
	លើសលុបលើប្រុស។	
ហៅកាឡកិណី	វាយកូនជេរស្តី	មិនដឹងត្រូវខុស

បើមានភ្ញៀវមក	រឹតរករឿងឈ្មោះ	អសោចសាយសុស
	រង្គោះធនធាន ។	
រកស្រីមារយាទខ្ពស់	ចេះខ្ចើមពាក្យឈ្មោះ	ចេះទ្រាំអត់ឃ្លាន
ចេះស្អូតចេះកាច	ចេះខ្លាចចេះហ៊ាន	ចេះខ្មាសចេះអៀន
	កាចមានប្រាជ្ញា ។	
កូនចៅស្រីប្រុស	ចំណាំទុកចុះ	ទុកជាតំរា
គួរយកតំរាប់	គួរស្តាប់ពុទ្ធដីកា	ព្រះអង្គទេសនា
	គាថាបួនបទ ។	
រៀនត្រាប់អ្នកប្រាជ្ញ	បើចង់ឈ្នះកាច	យកស្អូតសង្កាត់
ចង់ឈ្នះមនុស្សខឹង	ឲ្យប្រឹងខំអត់	វាជេរវាហាត់
	វាស្បថលែងខឹង ។	
ចង់ឈ្នះអសុរោះ	ស្តីលេងឡេះឡោះ	កុំធ្វើជាដឹង
យើងស្តីត្រង់ណា	ឲ្យចម្រើនហ្នឹង	ឃើញរិកយើងរឹង
	ខ្លាចយើងខាងក្រោយ ។	
ចង់ឈ្នះកំណាញ់	ក្រដេក្រដាញ់	សុំអ្វីមិនឲ្យ
បើបានចំណី	ហុចវាញយៗ	តិចដោយច្រើនដោយ
	ក្នុងតែវាដឹង ។	
នេះមន្តព្រះពុទ្ធ	ប្រាជ្ញាឲ្យមុត	ឲ្យគិតថ្លែងថ្លឹង
កុំកាចខុសខ្នាត	កើតខាតដ្បិតខឹង	កូនអើយខំប្រឹង
	កាន់ច្បាប់ទាំងបួន ។	
កុំជួញវេលា	កុំតបតទល់	កើតទាស់គុំគួន
កូនណាកាន់បាន	កូននោះសុខខ្លួន	ទោសទាស់លែងជួន
	លែងជួបមួយជាតិ ។	
បើមនុស្សរែកទូល	មកនៅចំណូល	ញ៉េះញ៉ាស់ធ្វើញាតិ
ឲ្យមើលលែលក	កុំយកខ្លួនបៀត	វាទូលទៅទៀត
	អសារឥតការ ។	

ចំណីចំណុក កុំឲ្យជឿខ្លី	បើឲ្យស៊ីចុក ក្រែងខុសសន្យា រើរករត់បាត់។	ឲ្យដោយមេត្តា កើតទាស់កាលណា
មនុស្សគ្មានកន្លែង តាមទាន់តឹងទារ	ខុសពីមារយាទឯង វាខឹងក្តៅក្តាត់ បំភ្លាត់ឯងបាន។	មិនប្រុងប្រយ័ត្ន គុំគួនដោយស្ងាត់
ហេតុនេះគួរគិត គួរឲ្យសុំឲ្យ	គួរកូនពិនិត្យ គួរខានឲ្យខាន មានពីរចំណែក។	ច្បាស់សុំរាប់អាន ត្បិតពាក្យបុរាណ
ចងទុកជាក្បួន មួយទៀតចិត្តល្អ	ចិត្តល្អក្រខ្លួន មិនក្រយូរពេក ក្នុងតែនឹងមាន។	នេះពាក្យមួយប៉ែក ឆ្នាំនេះឆ្នាំ(ស្មែក?)
ចិត្តល្អក្រខ្លួន ឃើញអ្នកទុរគត	ចាំទុកជាក្បួន កំសត់អត់ឃ្លាន ហ៊ានឲ្យជឿខ្លី។	ជាក្បាលនិទាន មិនស្គាល់ពោះរៀន
ទៅទារមិនឲ្យ ខាតទាំងទ្រព្យចាស់	តឹងតឿនញយៗ អស់ទាំងទ្រព្យថ្មី រវល់ក្តីខានថៃ។	ខឹងប្តឹងកើតក្តី ស្គមគោក្របី
ចិត្តល្អមួយទៀត បានស្រូវស៊ីស្តប់	មេត្រីជាញាតិ ត្រលប់កាច់កែ ដកហូតមិនបាន។	សំដីខ្លីស្រែ រលងឆ្នាំខែ
ឯងប្តឹងវា ត របស់ក៏ខាត	ក្តីទាល់តែក្រ របរក៏ខាន ទំរាំចាញ់ឈ្នះ។	អស់ឆ្នាំងអស់បាន ដឹងអស់ប៉ុន្មាន
ទ្រព្យធនអ្វីៗ កុំចោលច្បាប់ខ្មែរ	ចងការជឿខ្លី កុំភ្លេចច្បាប់ព្រះ	មើលមុខឲ្យច្បាស់ តាមតែប្រទះ

	ប្រទាញសងខាង ។	
ចាំចិត្តកណ្តាល	បើនឹងឈឺឆ្កាល	សប្បុរសមើលយ៉ាង
រៀនសូត្ររៀនប្រាជ្ញ	កាចកុំក្អេងក្អាង	ក្រែងគ្រោះសំណាង
	ខ្មោចខាងវាស្អប់ ។	
ល្អមិនក្រយូរ	ស្វែងរៀនរកគ្រូ	ស្វិតស្វាយទ្រព្យ
ត្រូវវាយកុំខឹង	ឲ្យប្រឹងខំផ្តាប់	ចេះមន្តសាយសព្វ
	ត្រលប់ជាមាន ។	
ធម្មតាអ្នកចេះ	អ្នកស្វែងចំណេះ	ចេះដ្បិតខំរៀន
ឆ្លាក់គូរក្បូរក្បាច់	សាច់សិល្ប៍របៀន	អ្នកខ្សត់អត់ឃ្លាន
	ព្រោះចិត្តអាក្រក់ ។	
ខូចខិលល្ងង់ខ្លៅ	គ្រូដេរប្រដៅ	ខឹងលបសំលក់
របេញរបុញ	ភូតភរកុហក	ស៊ីប្លន់លួចឆក់
	មិនខំធ្វើស្រែ ។	
អ្នកប្លន់អ្នកលួច	ឆក់បានតិចតួច	បានគ្រាន់បើដែរ
ដល់គេឃើញមុខ	ត្រូវគុកច្រើនខែ	អាក្រក់ដល់ម៉ែ
	ខូចកេរ្តិ៍ដល់ឪ ។	
ចង់ខ្ពស់បានទាប	ចចើងចង់លាក	រែងបាត់ធនទៅ
ពាក្យពីបុរាណ	លោកអានតំរូវ	រិកមនុស្សឥឡូវ
	ត្រូវតាមតំរាយ ។	
អ្នកលួចអ្នកប្លន់	ចង់បានប្រពន្ធ	ចេញជួញស្រុកឆ្ងាយ
ទិញងារមេស្រុក	ស្តុកធ្វើចៅហ្វាយ	ចង់ថ្កើងសប្បាយ
	ចាយប្រាក់រាជការ ។	
ឆបាំងបំបាត់	លួចបានដោយស្ងាត់	អាងមានប្រាជ្ញា
ក្រលេកថ្នាំងដៃ	កាលែបោះត្រា	ទាស់ភ្នែកទៅតា
	រក្សាផែនដី ។	
មួយទៀតទុរជន	ធ្វើបាបបានបុណ្យ	គឺបុណ្យមន្ត្រី

ទោសទៅចងចាប់	កាប់ឥតប្រណី	បានបុណ្យមន្ត្រី
	ព្រោះបុណ្យធ្វើបាប ។	
អំពើទាំងអស់	កុំសាងឲ្យសោះ	ចៀសវាងជរាប
កាន់សីលព្រះពុទ្ធ	ឱនលុតឱនក្រាប	បើក្រដុនជាប
	មានទេវតាជួយ ។	
កូនអើយទេវតា	ស្ថិតសព្វព្រឹក្សា	រងាករង្គុយ
មនុស្សទ្រុស្តប្បា	ឯណានិមួយ	ទេវតាពុំជួយ
	ចំណាំស្គាល់មុន ។	
មិនដែលកំបាំង	រាជការបារាំង	គេចាប់ដាក់គុក
ដល់ខ្លួនស្លាប់ទៅ	នៅរងសោយទុក្ខ	សោយទោសនរក
	ទាំងពីរកន្លែង ។	
នរកបារាំង	មានខ្សោយមានខ្លាំង	មានខ្លីមានវែង
នរកយម្ភបាល	គេផ្ទាល់ឥតក្រែង	ព្រះអង្គសំដែង
	ថាលានកោដិផ្នំ ។	
ហេតុនេះគួរវាង	គួរបាលគួររាង	គួរបងគួរបាំ
គួរកុំធ្វើបាប	ជរាបខ្លាចកម្ម	គួរកាន់សីលប្រាំ
	បណ្តាំសាសនា ។	
ហែកូនចៅអើយ	ក្រលាប់អស់ហើយ	មិនដូចដូនតា
ភ្លៀងជនខែប្រាំង	រាំងខែវស្សា	ផ្ទាំវករកា
	ត្រីស័កនេះឯង ។	
រនោចផល្កុន	រកាពីមុន	ឯកស័កដាក់ស្តែង
ក្នុងខ្នើតផល្កុន	ជនគ្រប់កន្លែង	ទាំងគេទាំងឯង
	ធ្វើស្រែមិនបានផល ។	
ផ្ទាំរោងឆស័ក	វិសាខភ្លៀងធ្លាក់	ពីររោចសំគាល់
យប់ថ្ងៃអាទិត្យ	ងងឹតព្យុះខ្យល់	ភ្លៀងជន់ពេញថ្នល់
	ពេញវាលតូចធំ ។	

ពេញអូរពេញជ្រោះ	ដើមឈើទាបខ្ពស់	រលុះរលំ
ឃ្លីស្រុកយើង	រលើងទាំងគុម្ព	ទើបគ្រាប់វាផ្គុំ
	ផ្លួចដុះជាថ្មី។	
ផ្ទាំងកុរជូត	រាំងរឹងរហូត	គ្រប់ផ្ទាំងទាំងបី
កើតទាំងជំងឺ	ស្លាប់មនុស្សប្រុសស្រី	ខាលថោះអស់ភ័យ
	ធ្វើស្រែស្រូវបាន។	
ភ្លៀងផ្ទាំងម្យាញ់	រលើងក្បាលក្រាញ់	ត្រូវតាមបុរាណ
កត្តិកជន់វាល	រលសព្វស្មសាន	អ្នកស្ទឹងប៉ុន្មាន
	រលួយស្រូវអស់។	
ដាច់ថ្នល់ខានដើរ	រាជការគេប្រើ	ទាំងចាស់កំលោះ
មមែរងកម្ម	បញ្ជាំកេរ្តិ៍កោះ	គ្មានអ្វីស៊ីសោះ
	ដាច់ពោះក្សិណក្ស័យ។	
ខែចែត្រឡាំវក	ស្រលះពពក	កើតមានសម័យ
ជាហេតុអស្ចារ្យ	សុរិយាល្វាចថ្ងៃ	អុត្តាតង្រៃ
	ឃើញសត្វអ្វីហោះ។	
ពីជើងទៅត្បូង	ចាស់ក្មេងមើលច្រូង	បានឃើញទាំងអស់
មើលមិនស្គាល់ជាក់	ធ្លាក់ចំចន្លោះ	បាត់ឈឹងសូន្យសោះ
	មិនដឹងទៅណា។	
កាលមុននោះមក	ខែបុស្សឡាំវក	លែងមានប្រាជ្ញា
មានតែមេស្រុក	វាស់បែងក្រឡា	ដីមួយហិតា
	ត្រូវសែសឹបចាំង។	
រង្វាន់មេស្រុក	ត្រូវហូតមួយទុក	ដប់ជូនបារាំង
ទៅដល់ប៊ុយរ៉ូ	បង្អួចជាក់ឃ្លាំង	ពូជពីរកន្តាំង
	ក៏ជាប់ពន្ធដែរ។	
គ្មានធូរគ្មានតឹង	កូនអើយខំប្រឹង	ជាតិឯងជាខ្មែរ
ក្មេងប្រុសជំទង់	នៅក្នុងឱម៉ែ	រាជការប្រិតប្រៃ

	ថាឲ្យបង់ប្រាក់ ។	
កូនចៅប្រុសស្រី	កើតមកលើដី	ខំរកលុយកាក់
បានហើយប្រឹងខំ	ផ្សំគ្នាទុកដាក់	គ្រាន់ទិញស្លៀកពាក់
	បង់ថ្លៃរាជការ ។	
កទ្របទឆ្នាំច	ចាប់គោខ្មៅស	ដុតដែកបោះត្រា
ដល់កុរជូតឆ្នូវ	តំរូវយ៉ាងណា	នឹងកើតអស្ចារ្យ
	រហូតរាល់ឆ្នាំ ។	
នគរប្តឹងប្លែក	សប្បាយតែភ្នែក	ក្នុងចិត្តរងកម្ម
កូនប្រុសបណ្តាច់	កុំភ្លេចបណ្តាំ	កប្បាសសូត្រថ្នាំ
	ត្រីមាំលែងថោក ។	
ដូងស្លាអំពៅ	អំបិលស្ករស្រូវ	មានទៅមានមក
មានចុះមានឡើង	រាស្ត្រយើងល្មមយក	ល្មមរលែលក
	គួរយកគួរខាន ។	
កប្បាសនិងថ្នាំ	គួរដាស់ដីដាំ	ធ្វើដែងបាន
កុំអាងខ្ជិលពេក	កុំដេកឈប់ខាន	កុំចោលបុរាណ
	ម៉ែឌីដូនតា ។	
ដីកេរគរគោក	កុំអាងខ្ជិលជោក	ទៅឈ្លាកចិនផ្សារ
កូនចៅស្រីៗ	ខំរៀនធ្វើការ	បើគ្មានប្រាជ្ញា
	មានមាត់ចេះស្តី ។	
ឲ្យសួរចាស់ៗ	រៀនបោះកប្បាស	ថ្កោបមូរសំលី
រៀនកូតរៀនការ	ត្រសាវពាត់រវៃ	ហូលគោមគាតក្តី
	កុំបីចន្លោះ ។	
រៀនថ្កូវរៀនត្បាញ	ឲ្យចាស់បង្ហាញ	បង្ហាត់ទាំងអស់
សំពត់បែបងាយ	លាយសូត្រអំបោះ	កុំទិញគេសោះ
	ឈ្មោះការជាស្រី ។	
ទិញដូរតែលាក់	អញ្ចូលចេសចាក់	ព្រហូតជាបី

ធ្មេញឈើឈ្នាន់ផ្សំ	ក្តារមូរក្តារកី	ត្រល់ខ្នារឃ្មី
តាំងពីឆ្នាំច	មុខប្តីជាប្រុស។	
ទាន់មានចាស់នៅ	ការអ្វីក្រៗ	ខំរៀនទៅចុះ
	ស្គាល់ត្រូវស្គាល់ខុស	ចាស់ស្លាប់រលស់
	គ្មានមនុស្សចេះដឹង។	
រកស៊ីឲ្យញឹក	ដេកយប់រលឹក	រឹតក្បិនឲ្យតឹង
បើភ្ញាក់កាលណា	កាន់ការកាលនឹង	កូនអើយខំប្រឹង
	ទាំងប្រុសទាំងស្រី។	
រមៀតស្លឹកត្រៃ	ជីវម្ចសខ្ចីមខ្ចី	មានដីដាំចុះ
ដាំដើមអ្វីៗ	ចំណីគ្រប់ឈ្មោះ	គ្រឿងស៊ីឆ្អែតពោះ
	ដុះចោលទទេ។	
ដុះទិសខាងជើង	ដុះដាក់ដីយើង	កុំដុះដីគេ
កុំដុះដាក់ផ្លូវ	ត្រូវមាត់ក្មេងជេរ	ដីសល់ទំនេរ
	ល្មមមាត់ដុះទៅ។	
សក់មួយជាដប់	ជ្រៀតសិតឲ្យសព្វ	កុំឲ្យសល់នៅ
បើប្រាជ្ញារាក់	ចាក់ចិត្តឲ្យជ្រៅ	ដាំចេកអំពៅ
	ដូរស្រូវអង្ករ។	
កើតមកជាមនុស្ស	មួយព្រួយចង់រស់	មួយព្រួយចង់ល្អ
ពីនេះជាធំ	វាទាំឲ្យក្រ	ចាំជាតំណ
	តជាទំនុក។	
មនុស្សមារយាទមិនប៉ិន	កូននៅខ្ញុំចិន	ព្រោះម្តាយឪពុក
ធ្វើស្រែមិនត្រូវ	គ្មានស្រូវជង្រុក	កូនអើយចាំទុក
	នេះមុខមេក្រ។	
មេ១ជាធំ	កំលោះក្រមុំ	ស្លៀកពាក់ចង់ល្អ
បើបានបែបខ្មៅ	ថានៅបែបស	ទើបគ្រាន់អន់ក្រ
	ត្រជវចង់ថ្លើង។	

ក្រលាបំនគរ ពាលរឹងក្រអើត	រឹងរឹតកើតចោរ បើតមើតបើតមើង ចាយរហែកនៅដៃ ។	ច្រើនឡើងច្រើនឡើង ក្រដាស់យ៉ាងស្លឹង
ប្រាក់ចាយអស់ទៅ ជាតិខ្មែរប្រភេទ	ព្រោះមនុស្សឥឡូវ ក្រលែតក្រលៃ សព្វសត្វនានា ។	អុត្តាតចង្រៃ ក្រលាស់សាសន៍សែយ
ជាតិខ្មែរប្រខុស យកថ្មីប្រពន្ធ	ស្រីក្លែងធ្វើប្រុស មិនស្គាល់មីងមា កាប់គ្នាឥតក្រែង ។	ប្រុសក្លែងធ្វើផ្កា បុណ្យទានការងារ
ល្ងង់រិកធ្វើចេះ ស្រីពាក់អាវខ្លី	គោចងត្រដោកសេះ ប្រុសពាក់អាវវែង ធ្វើឯងអ្នកគ្រាន់ ។	ប្រុសៗដុះស្នែង សារុងហៀរកែង
កាន់ចិត្តសីហាលោ រកស៊ីមួយថ្ងៃ	សេះទីមនឹងគោ ចង់បានមួយពាន់ ចាក់កាប់ជាប់គុក ។	ចាក់ហើលាន់ៗ បរគោជល់មាន់
រឺល្អែងបៀប៉ោ ចូរកូនប្រយ័ត្ន	ច្រើនទៅជាចោរ ប្រយោជន៍ទៅមុខ ដំណកូនចៅ ។	ប្រកាសហាមទុក ចាំជាទំនុក
អ្នកកុំប្រហែស រាជការអាណិត	រាជការនិរទេស ខំប្រិតប្រដៅ ថោកដៅត្រកូល ។	កំចាត់ចេញទៅ កុំលោភល្ងង់ខ្លៅ
ប្រយ័ត្នក្រែងក្រ ផ្លូវរៀចអាក្រក់	ផ្លូវច្បាប់ល្អៗ អ្នកកុំដើរចូល លង់ផុតគំនិត ។	អ្នកខំប្រមូល ហៅផ្លូវមិនស្រួល
ដើរផ្លូវកណ្តាល មគ្គផលសីលទាន	ស្រលាញ់ស្និតស្នាល ឈានចូលឲ្យជិត	ឈឺឆ្កាសដោយពិត យកធម៌ជាមិត្ត

	មិនឥតអំពើ ។	
មនុស្សម្នាក់ច្រើនឆោត	ច្រើនគ្មានគេកោត	ឈឺគ្មានគេមើល
ស្លាប់ឥតគេព្រួយ	គេជួយទាំងស្ទើរ	មិនដែលឡើងលើ
	ច្រមុះចុះក្រោម ។	
កូនចៅស្រីៗ	ក្រមុំសាវ្វី	រៀនឆោតឲ្យល្មម
ប្រុសស្មើម៉ែឪ	ឆូវឆប្រលោម	មើលរូបមើលឆោម
	កុំព្រមដោយងាយ ។	
កុំភ្លឺចក្កក់ភ្លាញ់	បើចិត្តស្រលាញ់	កុំចេញនិយាយ
បើស្អប់កុំប្តឹង	បើខឹងកុំឆ្ងាយ	កុំពោះកុំវាយ
	កុំងាយធ្វើស្មិទ្ធ ។	
កុំដើរប្រាប់គេ	កុំអាងអួតដេរ	ក្រែងប្រុសឈឺចិត្ត
នៅឲ្យតែនឹង	កុំរវល់ធ្វើស្មិទ្ធ	ប្រុសនឹងអាណិត
	គិតចូលដណ្តឹង ។	
បើម៉ែឪឲ្យ	មើលមុខមើលក្រោយ	អាក្រក់ខ្មៅធ្មឹង
ប្រកែកដោយស្ងាត់	កុំខ្លាចម្តាយខឹង	កើតកូនមកតឹង
	ពិបាកចាយណាស់ ។	
កុំឃ្លានចំណី	កុំខ្លាចអត់ប្តី	កុំភ័យខ្លាចចាស់
មើលមុខឯងផង	កុំរើសឥតខ្ចាស	ខ្លួនល្អស្រលះ
	មិនខ្វះគេស្តី ។	
២១៥ – បើបានជាខូច	ទាន់ដើមនៅតូច	ខែពីរខែបី
រៀសឆ្លើយប្រញាប់	ប្រាប់គ្នាស្រីៗ	កុំលាក់ធ្វើអី
	ក្នុងតែគេដឹង ។	
កុំមាយាបេះក្រូច	មារយាទចេះតែខូច	មាត់ចេះតែខឹង
គេថាត្រង់ណា	ជេរគេត្រង់ហ្នឹង	ជេរហើយខំប្រឹង
	យកថ្មសង្កត់ ។	
រំលាយរំលូត	អាក្រក់តែគូទ	អួតល្អតែមាត់

មានគេឃើញច្បាស់	ម្នះរឹងហ៊ានស្អប់	ទោសនេះនឹងភ្លាត់
	ធ្លាក់ទៅអវិចី ។	
ចោរកាចល្ងង់ខ្លៅ	ប្រាជ្ញប្រាមប្រដៅ	ហៅបារាជិកស្រី
មេបាគេកាច់	ស្លាប់ពីរស្លាប់បី	រំលូតកូនខ្ចី
	ស្មើរំលាយព្រះ ។	
មានកាលមានក្ស័យ	ខ្វិនជើងខ្វិនដៃ	កខ្វះកខ្វាស
ខ្វាក់ភ្នែកអន្ធការ	អនិច្ចារូបណាស់	អាក្រក់កេរ្តិ៍ខ្មាស
	តកូនតចៅ ។	
អសោចសុសសាយ	សុសសព្វដល់ម្តាយ	ដល់ពូជពង្សដៅ
ស្លាប់ទៅរងទុក្ខ	នរកឋានក្រៅ	គេស្រុះទឹកក្តៅ
	ស្លាប់ទៅរស់ទៀត ។	
ស៊ីខ្លះឈាមឯង	ព្រះអង្គសំដែង	ថាម៉ឺនសែនជាតិ
ឡើងមកជាប្រេត	ហេតុកម្មមិនឃ្លាត	អត់ឃ្លាតគ្មានញាតិ
	ហែកកូនឯងស៊ី ។	
ព្រះពុទ្ធលែងប្រោស	ធម៌លែងសន្តោស	សោយទុក្ខរំកិរី
ហេតុចិត្តប្បា	មិច្ឆាទិដ្ឋិ	កើតជាជ្រូកញី
	គេគ្រៀវគេចាក់ ។	
អសង្ខេបយុទ្ធា	ហេតុផលសេសកម្ម	កើតជាមនុស្សខ្វាក់
មនុស្សខ្វិនទ្រៃមទ្រម	ជាគមជាគាក់	ខ្ចើយឆ្គួតអបលក្ខណ៍
	ជាអ្នកឥតប្តី ។	
បើម្តាយជួយព្រួត	ជួយនាំរំលូត	រំលាយកូនខ្ចី
នរកប្រេតព្រមគ្នា	មិនឃើញរស្មី	ត្បិតចិត្តតិរិយ
	ទាំងម្តាយទាំងកូន ។	
២២៥ –		
ហេតុនេះគួរខ្លាច	ធម្មតាចោរកាច	មិនដែលស្ងាត់សូន្យ
អសោចកេរ្តិ៍ឈ្មោះ	ទាំងអស់បងប្អូន	មេបាតាជូន

	កាត់កាលលែងរាប់ ។	
គួរប្រុងអរិយា	កើតទាន់សាសនា	ហៅមហាមានភ័ព្វ
ទាំងស្រីទាំងប្រុស	កុំបីឲ្យធ្លាប់	គួរខំរៀនផ្តាប
	បរលោកលោកិយ ។	
ឯខុសនឹងគាប់	បើនឹងរៀបរាប់	រាល់រូបប្រុសស្រី
គាប់ខុសនៅចិត្ត	ខុសគាប់នៅស្តី	គំរប់ជាបី
	ខុសត្រូវនៅកាយ ។	
កូនប្រុងប្រព្រឹត្ត	ការកេរ្តិ៍ឲ្យជិត	គំនិតឲ្យឆ្ងាយ
កើតមកជាខ្មែរ	កុំប្រែក្លែងក្លាយ	ធម្មតាសប្បាយ
	វាតែងឲ្យទុក្ខ ។	
ឲ្យទោសឲ្យទែង	ទាស់តែម្នាក់ឯង	ដល់ម្តាយឪពុក
រឹងរឿងទោស	មានតែពីរមុខ	មួយនៅនរក
	មួយនាលោកិយ ។	
២៣០ –	កើតពីមោហោ	រាល់រូបប្រុសស្រី
លោកោទោសោ	កតញ្ញខន្តី	នេះជាបាលី
គួរកាន់មេត្តា	ទៅកាន់បរលោក ។	
ពាក្យពិតប្រដៅ	ឲ្យអស់កូនចៅ	ប្រព្រឹត្តរៀនយក
កូនណាមិនរៀន	កូននឹងមារយាទថោក	នឹងធ្លាក់ជ្រុលជ្រក
	ក្នុងចតុបារាយ ។	
ជំស្រេចនៅស្លូត	សុខខ្លួនរហូត	ដរាបវែងឆ្ងាយ
ខន្តីអំណត់	សង្កត់ក្នុងកាយ	ជាតិជនទាំងឡាយ
	កំរកាន់បាន ។	
ចេះហើយមិនដឹង	ចិត្តនៅម្ល៉េះរឹង	ប្រឹងរកកម្មដ្ឋាន
រកធម៌មិនយល់	ខ្ជិលខ្ជល់ឈប់ខាន	បន្ទោសបុរាណ
	ថាគ្មាននិស្ស័យ ។	

វិបាបនិងបុណ្យ
នាំចុះនាំឡើង

មានចិត្តជាមុន
ពីជើងពីដៃ
ឈ្មោះហៅសំណាង ។

មាត់ជាបច្ច័យ
សន្សំសព្វថ្ងៃ

២៣៥ –
កើតក្នុងលោកិយ
កុសលអកុសល

រាល់រូបប្រុសស្រី
ប្រទាញសងខាង
តែងតាមទៅមក ។

មានចិត្តមានអាង
រូបនៅតែងតាង

មគ្គផលសីលទាន
យល់ល្អសាងស្អាត

បើល្ងង់ឲ្យរៀន
សង្វាតជ្រៀតជ្រក
រក្សារូបកាយ ។

បើគ្មានឲ្យរក
ជ្រើសរើសរៀនរក

នេះជាហៅច្បាប់
កូនចៅប្រុសស្រី

ជាទីសណ្តាប់
កុំបីនឿយណាយ
និដ្ឋិតចែងចប់ ។

សណ្តានទាំងឡាយ
សង្ខេបបរិយាយ

អ្នកព្រះកិរម្យ
លើសលស់ឆ្មាំឆ្មង

អាចារ្យង៉ុយខ្ញុំ
រំលងពុំគាប់
សុសសាយសេចក្តី ។

បង្គំម្រាមដប់
ពុំគួរសមសព្វ

កាយកម្មវិចីកម្ម
ជាបរមត្ថក្រៅ

ឈ្មោះច្បាប់បណ្តាំ
មិនហៅបាលី
ទាំងពីរកន្លែង ។

កូនចៅប្រុសស្រី
បរលោកលោកិយ

២៤០ –
បើលោកឯណា
ឃើញខុសត្រង់ណា

ចេះចាំធម៌អាចិ
កុំថាជាល្បែង
ឲ្យក្មេងវាក៏យ ។

ប្រាកដជាក់ស្តែង
ដ្បិតពាក្យខ្ញុំតែង

មិនមែនករកូត
ឃើញមនុស្សវង្វេង

កុំថាខ្ញុំអួត
ខ្ញុំតែងច្បាប់ថ្មី
អើចប់ហោង ។

ប្រាជ្ញាខ្ញុំវៃ
អស់អាចិសេចក្តី

